

<p>Nazwa projektu Ustawa o dostępności niektórych produktów i usług</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>Współpracujące: Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Ministerstwo Infrastruktury, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pani Zuzanna Raszewska Zastępca Dyrektora Departamentu Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej e-mail: Zuzanna.Raszewska@mfi.gov.pl tel. 22 273 78 70</p> <p>Pani Marta Leśnicka Zespół Prawa UE, Departament Spraw Europejskich i Współpracy Międzynarodowej Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej e-mail: Marta.Lesnicka@mfi.gov.pl tel. 22 273 84 29</p>	<p>Data sporządzenia 29.03.2022 r.</p> <p>Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz. Urz. UE L 151 z 07.06.2019, str. 70).</p> <p>Nr w wykazie prac UC119</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt ustawy o dostępności niektórych produktów i usług stanowi implementację dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (tzw. Europejski Akt o Dostępności, ang. European Accessibility Act), zwanej dalej „dyrektywą 2019/882”. Głównym celem tej dyrektywy jest zapewnienie większej dostępności niektórych produktów i usług w oparciu o wspólne dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) wymogi dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób z ograniczeniami funkcjonalnymi.

Dyrektywa 2019/882 definiuje pojęcie osoby z niepełnosprawnością zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217)), zwaną dalej „Konwencją”. Zgodnie z konwencyjną definicją „osoby niepełnosprawne” to osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na zasadzie równości z innymi osobami.

Jednocześnie przepisy dyrektywy 2019/882 dotyczą również innych osób, które doświadczają ograniczeń funkcjonalnych, takich jak osoby starsze, kobiety w ciąży czy osoby podróżujące z bagażem. Pojęcie „osób z ograniczeniami funkcjonalnymi” obejmuje osoby, które mają naruszoną sprawność fizyczną, psychiczną, intelektualną lub w zakresie zmysłów, osoby, które doświadczają naruszenia sprawności wynikającego z wieku lub z innych przyczyn związanych z niepełną sprawnością, w sposób trwały lub czasowy, które to naruszenia sprawności mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, zmniejszać dostęp takich osób do produktów i usług, co z kolei prowadzi do sytuacji wymagającej dostosowań tych produktów i usług do szczególnych potrzeb takich osób.

Na gruncie projektowanej ustawy wdrażającej dyrektywę 2019/882 dla określenia zarówno osób z niepełnosprawnościami, jak i osób z ograniczeniami funkcjonalnymi, stosowany jest termin „osoby ze szczególnymi potrzebami” wprowadzony w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom

ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062). Osoby ze szczególnymi potrzebami to takie, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia barier, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Pojęcie to będzie zatem obejmowało zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i osoby starsze, kobiety w ciąży czy osobę podróżującą z małymi dziećmi.

Wymogi dotyczące dostępności zawarte w projekcie ustawy zapewniają możliwość dostępu do produktów i usług maksymalnie dużej liczbie osób bez względu na ich ewentualne szczególne potrzeby, w tym niepełnosprawność.

Jednocześnie implementowana dyrektywa 2019/882 jest jednym z narzędzi prawnych wspierających wdrożenie Konwencji. W imieniu UE Konwencję podpisano w dniu 30 marca 2007 r., a jej ratyfikacja nastąpiła w 2010 r. UE jest stroną Konwencji od dnia 21 stycznia 2011 r. Również wszystkie państwa członkowskie UE podpisały i ratyfikowały Konwencję.

Konwencja zobowiązuje państwa-strony do zapewnienia pełnej realizacji wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. W art. 9 Konwencja zobowiązuje organy państwowe i samorządowe do przygotowania rozwiązań, które spełniłyby wymagania dostępności dla osób o różnych potrzebach funkcjonalnych. Według Konwencji mają one m.in. prawo do niezależnego życia w społeczności lokalnej, wsparcia, edukacji włączającej, pracy na otwartym rynku, samostanowienia czy wreszcie równego dostępu do przestrzeni publicznej i informacji. To właśnie paradygmat Konwencji wskazuje, że ograniczenia w dostępności wpływają na wiele obszarów życia obywateli, determinując ich sytuację społeczną i ekonomiczną.

Na poziomie UE główne elementy Konwencji znajdują swe odzwierciedlenie w strategii UE „Unia równości: Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 (Komunikat Komisji Europejskiej COM(2021) 101 final). Już wcześniejsza „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier” (COM(2010) 636 final) wspierała budowanie Europy bez barier, promując również – finansowane z funduszy europejskich – działania podejmowane w tym celu. Z oceny Komisji Europejskiej wynika, że strategia ta przyczyniła się do poprawy sytuacji w wielu obszarach, zwłaszcza pod względem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i promowania ich praw, nadając kwestii niepełnosprawności wysoki priorytet w programie UE. Obecna strategia, poszerzając zakres europejskich działań w obszarze praw osób z niepełnosprawnościami, ponownie umieszcza dostępność na czołowym miejscu polityki UE na rzecz równości. Strategia wspiera praktyczne wdrożenie postanowień Konwencji zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, jako uzupełnienie i wsparcie działań prowadzonych przez państwa członkowskie, na których spoczywa główna odpowiedzialność za kształtowanie i realizację polityki w zakresie niepełnosprawności.

Projektowana ustawa opiera się również na zasadach demokratycznego państwa prawa i wpisanej w nią ochronie podstawowych praw człowieka. W praktyce oznacza to równość szans w procesie osiągania pozycji społecznej, dóbr materialnych czy realizacji potrzeb i osobistych ambicji każdej samodzielnej jednostki.

W UE podstawowe zasady w tym zakresie znajdujemy w prawie pierwotnym. W 1999 r. wszedł w życie Traktat z Amsterdamu przyznający UE wyraźne kompetencje w zwalczaniu dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami. Do Traktatu została również dołączona deklaracja stwierdzająca, że instytucje UE muszą uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych przy opracowywaniu środków na mocy dawnego art. 95 Traktatu o Wspólnocie Europejskiej – TWE, (obecnie art. 114 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej – TFUE, który stanowi podstawę prawną implementowanej dyrektywy), czyli środków mających na celu zbliżanie przepisów prawnych o znaczeniu dla funkcjonowania rynku wewnętrznego. Z punktu widzenia niepełnosprawności można przyjąć, że najbardziej znaczącą zmianą było włączenie ogólnego artykułu o niedyskryminacji do treści Traktatu, w którym wyraźnie wymieniono niepełnosprawność (dawny art. 13 TWE, obecnie art. 19 TFUE).

Po wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego (1 grudnia 2009 r.) art. 19 TFUE pozostaje głównym przepisem przyznającym UE uprawnienia prawodawcze w zakresie zwalczania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Wprowadzono przy tym nowy art. 10 TFUE, który stanowi, że „przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną”.

Również Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zwana dalej „Kartą” zawiera szereg przepisów, które dotyczą osób z niepełnosprawnościami, w szczególności: prawo do godności ludzkiej (art. 1), prawo do integralności osoby (art. 3), prawo do nauki (art. 14), prawo wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy (art. 15) oraz prawo swobody przemieszczania się i zamieszkania (art. 45). Zwłaszcza w art. 25 Karty zapisano, że UE uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym. Na uwagę zasługuje też art. 26 Karty, w którym zapisano, że UE uznaje i szanuje prawo osób z niepełnosprawnościami do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności. Wraz z wejściem w życie Traktatu z Lizbony Karta otrzymała taką samą moc prawną jak traktaty unijne (zgodnie z art. 6 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej), a tym samym stała się wiążącym źródłem prawa pierwotnego.

Karta opiera się na europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz na innych instrumentach europejskich i międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka. Jest jednocześnie innowacyjna pod wieloma względami, między innymi z uwagi na objęcie swymi postanowieniami niepełnosprawności czy też wieku lub orientacji seksualnej jako zakazanych przyczyn dyskryminacji.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 483, z późn. zm.) w art. 32 ust. 2 stanowi, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny, również bez względu na różnice wynikające z niepełnosprawności czy trwałych lub czasowych ograniczeń w mobilności i percepcji. Postulat równości został zatem sformułowany jako istotna przesłanka organizowania ładu społecznego opartego na solidarności, w którym odrzuca się jakiegokolwiek formy wykluczenia społecznego.

Również Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021–2030 (przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030 (M.P. poz. 218) – w Priorytecie II, Działaniu 3.6. „Zwiększenie dostępności infrastruktury, produktów i usług o charakterze powszechnym oferowanych przez podmioty gospodarcze” przewiduje działania wspierające proces efektywnej implementacji dyrektywy 2019/882 jako realizacji polityki rządu polskiego na rzecz dostępności w wielu obszarach życia społeczno-gospodarczego, w tym w zakresie rozwiązań wspierających przedsiębiorców w procesie wdrażania dostępności.

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami w Polsce wynosiła (pod koniec marca 2011 r.) niemal 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób z niepełnosprawnościami stanowiła wówczas 12,2% ludności kraju. Natomiast w świetle wyników Europejskiego Ankietowego Badania Zdrowia (European Health Interview Survey – EHIS) w 2014 r. w Polsce było 7,7 mln (dokładnie 7 689,8 tys.) osób niepełnosprawnych biologicznie, tj. osób, które zadeklarowały ograniczoną zdolność wykonywania czynności jakiej ludzkie zwykle wykonują (zgodnie z jednolitą dla UE definicją zastosowaną w badaniu uwzględniono zarówno poważne, jak i mniej poważne ograniczenia, powodujące niemożność wykonywania ww. czynności przez okres co najmniej 6 ostatnich miesięcy). Wśród nich było 2 464,8 tys. osób z poważnymi ograniczeniami sprawności i 5 225 tys. osób z mniej poważnymi ograniczeniami. Warto wskazać, że w zależności od przyjętego kryterium niepełnosprawności biologicznej (a ściślej poziomu ograniczeń) populacja osób niepełnosprawnych w Polsce może liczyć od 4,9 mln osób do 7,7 mln osób. Nie należy także zapominać o osobach starszych, które choć nie mają poczucia przynależności do grupy osób z niepełnosprawnościami i się z tą grupą nie identyfikują, to stawiane są przed tymi samymi wyzwaniem co osoby z niepełnosprawnościami, szczególnie podczas wykonywania czynności związanych z używaniem narządu wzroku czy motoryki. Należy podkreślić, że nie każda niepełnosprawność powoduje powstawanie barier czy utrudnień w dostępie do informacji i usług prezentowanych drogą elektroniczną, jednak można oszacować, że w Polsce istnieje prawdopodobnie grupa ok. 5-6 mln osób, które mogą mieć trudności, a w niektórych przypadkach znaleźć się w sytuacji całkowitej bezradności wobec coraz powszechniejszego wymogu wymiany informacji i dostępu do usług drogą elektroniczną.

W Polsce nie przeprowadzono do tej pory kompleksowego badania dostępności produktów i usług oferowanych powszechnie przez podmioty prywatne. Posiadane dane odnoszą się wyłącznie do charakterystyki infrastruktury i działania podmiotów publicznych. Rządowy Program Dostępność Plus (przyjęty w dniu 17 lipca 2018 r. uchwałą Rady Ministrów) zawiera diagnozę opartą o dane w wymiarze dostępności architektonicznej, transportowej, cyfrowej oraz między innymi w dostępie do edukacji, zdrowia i kultury. Stan dostępności obrazują także wrywkowe badania prowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli na poziomie miast wojewódzkich lub wybranych powiatów oraz przez różne organizacje pozarządowe zajmujące się tą tematyką.

„Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych”, przeprowadzone na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w 2017 r. wskazuje, że brak dostępności – w wielu obszarach – jest jedną z największych barier dla osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym. Na podstawie wyników badania ilościowego obszar komunikacji i informacji należy uznać za dość istotny w kontekście potrzeb ogółu osób z niepełnosprawnościami, których zaspokojenie zapewni im optymalne funkcjonowanie. Wśród spontanicznych wskazań badanych wymieniano zapotrzebowanie na różnego rodzaju przyrządy/urządzenia/technologie – łącznie aspekt ten wskazało 37% badanych. Należy podkreślić, że dostęp do przyrządów, urządzeń oraz technologii jest szczególnie istotny dla osób z dysfunkcją wzroku (58%) oraz słuchu (50%) – jest to najważniejsza potrzeba w przypadku tych dwóch grup. Ponadto, ogółem 36% wymieniło sprawy związane z transportem/przemieszczaniem się – głównie zniesienie barier architektonicznych (29%), które – jak pokazują wyniki badania – nadal powszechnie występują. Obszar ten należy do najważniejszych potrzeb osób z dysfunkcją narządu ruchu (51%). Jest to potrzeba również istotna dla osób z dysfunkcją wzroku (34%). Dodatkowo dla 17% badanych istotne jest zniesienie barier komunikacyjnych (sygnalizacja głosowa, większy druk, tablice tyflo, alfabet Braille’a, czy też dostępność tłumacza migowego), a dla 9% – dostęp do informacji (finansowanie dostępu do Internetu, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, czy dostępność dokumentów dla osób z niepełnosprawnościami). Bariery komunikacyjne dotyczą przede wszystkim grupy osób z dysfunkcją słuchu (39%) oraz wzroku (41%).

W Polsce zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa sprawiają, że liczba osób ze szczególnymi potrzebami szybko wzrasta. Obecnie w Polsce osoby powyżej 65. roku życia stanowią ok. 16% mieszkańców. W 2025 r. będzie to już 22% ludności, a w 2050 r. – 33%. Według prognoz seniorzy będą stanowili coraz liczniejszą grupę społeczną – zdrowszą i dłużej aktywną (także zawodowo) niż dziś, ale w znacznej części wymagającą opieki i wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu (szczególnie w przypadku osób sędziwych po 80. roku życia, których liczba w 2030 r. wyniesie ok. 2,2 mln). Wraz z wydłużaniem się życia zauważalny jest wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami wynikającymi między innymi z osłabienia wzroku, słuchu czy narządu ruchu.

Dotychczas kwestie te nie były unormowane kompleksowo w prawie polskim. Wybrane obszary dostępności są przedmiotem regulacji m.in. w przepisach: prawa budowlanego, o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych, prawa zamówień publicznych, o transporcie kolejowym, o transporcie drogowym, o publicznym transporcie zbiorowym, prawa telekomunikacyjnego czy o radiofonii i telewizji. Przepisy te są zatem rozproszone i nie tworzą zespołu norm zapewniających odpowiedni poziom dostępności produktów i usług. Zwłaszcza prywatne podmioty gospodarcze nie są objęte spójną i kompletną regulacją w tym zakresie.

Ostatnie zmiany prawa polskiego w tym zakresie skierowane były do podmiotów publicznych.

- 20 września 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Ustawa określa środki służące zapewnianiu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami. Obowiązek zapewnienia wskazanej dostępności dotyczy podmiotów publicznych i ma być realizowany przez stosowanie uniwersalnego projektowania albo racjonalnego usprawnienia w rozumieniu Konwencji. Utworzono ponadto Fundusz Dostępności jako państwowy fundusz celowy, którego środki przeznacza się na realizację zadań polegających na wsparciu działań w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Odpowiedzialny za koordynację działań dotyczących zapewnienia dostępności jest minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, przy którym utworzono Radę Dostępności. Na mocy tej ustawy, od 6 września 2021 r. został uruchomiony proces skargowy na brak dostępności, który leży w kompetencji PFRON. Ustawa wprowadziła także odpowiednie zmiany w innych ustawach, w tym w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 oraz z 2022 r. poz. 88), w której nałożono obowiązek określenia w treści projektu budowlanego, w zależności od przeznaczenia projektowanego obiektu, niezbędnych warunków do korzystania z obiektu przez osoby ze szczególnymi potrzebami.
- 23 maja 2019 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848). Ustawa dotyczy dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Ustawa wprowadziła obowiązek umieszczania na stronach www deklaracji dostępności. Określa również kompetencje urzędu ministra do spraw informatyzacji (d. Ministerstwa Cyfryzacji, obecnie KPRM) w zakresie monitoringu stron www i aplikacji mobilnych oraz zasady tego monitoringu. Opisuje procedurę postępowania w przypadku nieprzestrzegania dostępności cyfrowej. Dostępność cyfrowa oznacza zgodność z wymaganiami WCAG 2.1. AA określonymi w tabeli załączonej do ustawy. Wymagania te pokrywają się z pkt 9, 10 i 11 normy EN 301 549 V2.1.2. Ustawa wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 327 z 02.12.2016, str. 1). Zmienia też ustawę z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2070).

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

A. Założenia i istota projektowanych rozwiązań

- *Zakres merytoryczny ustawy*

W celu transpozycji dyrektywy 2019/882 konieczne jest przyjęcie rozwiązań prawnych, które zawarte zostały w projektowanej ustawie o dostępności niektórych produktów i usług.

Rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy implementują w całości obligatoryjne elementy dyrektywy 2019/882. W zakresie rozwiązań, w odniesieniu do których prawo UE pozostawia państwu członkowskiemu możliwość swobodnego kształtowania zakresu i treści przepisów krajowych, pod uwagę wzięto szereg czynników, w tym:

- 1) skuteczność funkcjonujących w Polsce instrumentów na rzecz zapewniania dostępności;
- 2) obserwowany stan dostępności produktów, usług i środowiska zbudowanego w Polsce;
- 3) sytuację osób ze szczególnymi potrzebami w Polsce;
- 4) kondycję ekonomiczną podmiotów gospodarczych funkcjonujących w sektorach gospodarki objętych regulacją,

zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw;

- 5) zmiany gospodarcze i społeczne będące wynikiem pandemii wirusa SARS-CoV-2 po 2020 r.

Dane do tego potrzebne zostały uzyskane na podstawie m.in. opracowań Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz wyników analizy wpływu transpozycji dyrektywy 2019/882 na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz funkcjonowanie przedsiębiorstw zleconej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFIPR) w 2020 r.

Projekt ustawy obejmuje przepisy merytoryczne dotyczące planowanych rozwiązań w zakresie dostępności określonych produktów i usług, zawarte w dziewięciu rozdziałach.

Rozdział pierwszy projektu ustawy zawiera przepisy ogólne.

Art. 1 stanowi o zakresie przedmiotowym ustawy. Projekt ustawy określa:

- wymogi dostępności produktów i usług;
- obowiązki podmiotów gospodarczych w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług;
- system, zasady i tryb sprawowania nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług.

Kolejne artykuły określają:

- zakres podmiotowy ustawy
(zobowiązanymi na mocy projektu ustawy są podmioty gospodarcze uczestniczące w łańcuchu dostaw i dystrybucji: producenci, upoważnieni przedstawiciele, importerzy, dystrybutorzy, jak również podmioty gospodarcze świadczące usługi odpowiednio do wykonywanej działalności objętej zakresem stosowania ustawy);
- zakres stosowania przepisów projektu ustawy
(projekt ustawy obejmuje powszechnie używane produkty i usługi, najczęściej wykorzystywane w życiu codziennym);
- wyłączenia z zakresu stosowania przepisów projektu ustawy
(wyłączenie usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorców oraz stron internetowych w zakresie określonym w dyrektywie 2019/882);
- zakres pojęciowy terminów użytych w projekcie ustawy.

Rozdział drugi projektu ustawy reguluje wymogi dostępności. Opisano ogólne, wspólne wymogi dla produktów oraz odrębnie – ogólne, wspólne wymogi dla usług. Wyszczególniono również specyficzne wymogi dla poszczególnych produktów i usług. Wymogi dostępności odnoszą się m.in. do właściwości i treści przekazywanych informacji, funkcji interfejsu produktów oraz elementów usług, kompatybilności z urządzeniami wspomagającymi. Jeżeli spełnienie określonego wymogu dostępności produktu albo usługi jest niemożliwe albo utrudnione, projekt przewiduje, że w celu zapewnienia dostępności stosuje się kryteria funkcjonalne.

Rozdział drugi wskazuje również na sytuacje, w których podmiot gospodarczy będzie:

- korzystał z domniemania zgodności swojego produktu lub usługi z odpowiednimi wymogami ustawy;
- mógł powołać się na klauzule o zasadniczej zmianie produktu albo usługi lub nieproporcjonalne obciążenie podmiotu gospodarczego – projekt ustawy określa okoliczności, w których podmioty gospodarcze nie są zobowiązane do spełnienia wymogów dostępności; wymogi dostępności określone w projekcie ustawy mają zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim zapewnienie z nimi zgodności: 1) nie wymaga wprowadzenia zmiany produktu albo usługi powodującej istotną zmianę podstawowych właściwości takiego produktu albo takiej usługi (zasadnicza zmiana produktu albo usługi), lub 2) nie stanowi dla podmiotu gospodarczego nieproporcjonalnego obciążenia.

Rozdział trzeci projektu ustawy reguluje obowiązki podmiotów gospodarczych związane z wymogami dostępności. Opisano wymogi w odniesieniu do produktów i odrębnie – usług. W przypadku produktów projekt ustawy określa zasady związane m.in. z wewnętrzną kontrolą produkcji, w tym właściwego sporządzania dokumentacji technicznej, oznakowania CE, deklaracji zgodności produktów. Odrębne przepisy stanowią o specyficznych obowiązkach poszczególnych uczestników łańcucha dostaw i dystrybucji (producentów, upoważnionych przedstawicieli, importerów, dystrybutorów).

Rozdział czwarty zawiera przepisy o dochodzeniu praw przez konsumentów i inne uprawnione podmioty. Zgodnie z projektem ustawy podmioty gospodarcze są obowiązane do wprowadzenia i stosowania procedur rozpatrywania

reklamacji konsumentów dotyczących praw i obowiązków wynikających z ustawy. Niezależnie od postępowania reklamacyjnego, każdy będzie mógł zgłosić odpowiedniemu organowi nadzoru rynku zawiadomienie o niespełnianiu przez produkt albo usługę wymogu dostępności.

Rozdział piąty opisuje system nadzoru i kontroli rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług. W przepisach ogólnych tego rozdziału wskazane są poszczególne organy nadzoru rynku z przypisanymi tym organom rolami w systemie nadzoru rynku.

Zaproponowany w projekcie ustawy system nadzoru jest rozproszony, podzielony między różne organy zgodnie z prowadzonymi już działaniami nadzorczymi w ramach poszczególnych sektorów. Zgodnie z założeniem system taki pozwoli na wykorzystanie dotychczasowego potencjału, zasobów i narzędzi nadzorczych oraz dodanie kompetencji i zadań związanych ze stosowaniem nowych przepisów.

Zgodnie z projektem ustawy system nadzoru rynku w zakresie dostępności produktów i usług tworzą:

1. następujące organy nadzoru rynku:
  - a. Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: Prezes Zarządu PFRON),
  - b. wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej,
  - c. Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej,
  - d. Komisja Nadzoru Finansowego,
  - e. Główny Inspektor Transportu Drogowego,
  - f. wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego,
  - g. Prezes Urzędu Transportu Kolejowego,
  - h. Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego,
  - i. dyrektorzy urzędów morskich,
  - j. dyrektorzy urzędów żeglugi śródlądowej,
  - k. Rzecznik Finansowy,
  - l. minister właściwy do spraw informatyzacji w zakresie nadzoru nad zapewnianiem spełniania wymogów dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych wykorzystywanych przez usługodawców do oferowania i świadczenia usług oraz usług handlu elektronicznego;
2. organy celne będące organami odpowiedzialnymi za kontrolę produktów objętych procedurą celną dopuszczenia do obrotu.

Organ nadzoru rynku działa także na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniającego dyrektywę 2004/42/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011 (Dz. Urz. L 169 z 25.06.2019, str. 1). W zakresie nadzoru nad produktami projekt ustawy, podobnie jak dyrektywa 2019/882, odsyła częściowo do przepisów unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego, natomiast w zakresie nadzoru nad świadczeniem usług – z uwagi na brak szczegółowych przepisów w dyrektywie 2019/882 – tworzy system dedykowany dostępności.

Każdy będzie mógł zgłosić odpowiedniemu organowi nadzoru rynku zawiadomienie o niespełnianiu przez produkt albo usługę wymogu dostępności.

W zakresie nieuregulowanym w projektowanej ustawie, do postępowań w sprawach niespełniania przez produkt albo usługę wymogów dostępności będzie stosowało się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052).

W rozdziale szóstym opisano system związany z nakładaniem na podmioty gospodarcze kar pieniężnych za nieprzestrzeganie wymogów dostępności. Opisano okoliczności, które są podstawą nałożenia kary, a także sposób naliczania kar.

Rozdział siódmy zawiera przepisy zmieniające, natomiast Rozdział ósmy obejmuje przepisy przejściowe i dostosowujące.

Przepis końcowy w rozdziale dziewiątym określa termin wejścia w życie ustawy.

- *Przyjęte podejście do rozwiązań prawnych nieobligatoryjnych*

Poza obligatoryjnymi przepisami, dyrektywa 2019/882 pozwala państwom członkowskim na podjęcie decyzji co do zastosowania następujących środków:

1. Uwzględniając warunki krajowe, państwa członkowskie mogą zdecydować, że środowisko zbudowane wykorzystywane przez klientów korzystających z usług objętych dyrektywą 2019/882 musi spełniać wymogi dostępności określone w załączniku III dyrektywy, tak by zmaksymalizować korzystanie z nich przez osoby

z niepełnosprawnościami;

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że terminale samoobsługowe stosowane zgodnie z prawem przez usługodawców w związku ze świadczeniem usług przed dniem 28 czerwca 2025 r. mogą w dalszym ciągu być stosowane do świadczenia podobnych usług aż do upływu okresu ich ekonomicznej użyteczności, nie dłużej jednak niż 20 lat od daty rozpoczęcia ich stosowania.

W zakresie pozostawionej dowolności, projekt ustawy przewiduje:

Ad 1. Brak obowiązku zapewnienia dostępności środowiska zbudowanego przez usługodawców.

Zgodnie z projektem ustawy, usługodawca dokonuje oceny dostępności pomieszczeń oraz budynków użyteczności publicznej, w których są świadczone jego usługi, w zakresie:

- korzystania z:
  - a. powiązanych obszarów i pomieszczeń znajdujących się na zewnątrz,
  - b. ich otoczenia w zakresie swobodnego dostępu do budynków,
  - c. wejść, wyjść, dróg ewakuacyjnych i planu działań w sytuacjach wyjątkowych,
  - d. pomieszczeń publicznych,
  - e. sprzętu i urządzeń wykorzystywanych do świadczenia usług,
  - f. toalet i pomieszczeń sanitarnych,
  - g. pomieszczeń i budynków do ich przewidywanego celu;
- poruszania się w przestrzeni:
  - a. poziomej,
  - b. pionowej;
- komunikacji i orientacji przez więcej niż jeden kanał sensoryczny;
- ochrony przed zagrożeniami wewnątrz i na zewnątrz budynków.

Ponadto, usługodawca udostępnia na swojej stronie internetowej i w ofercie świadczonych usług informację o dostępności pomieszczeń oraz budynków użyteczności publicznej.

Ad 2. Biorąc pod uwagę koszt i długi cykl życia terminali samoobsługowych, projekt ustawy przewiduje, że terminale samoobsługowe wykorzystywane zgodnie z prawem przez usługodawców w związku ze świadczeniem usług przed dniem 28 czerwca 2025 r. mogą być nadal stosowane do świadczenia usług tego samego rodzaju, aż do upływu okresu ich ekonomicznej użyteczności, jednakże nie dłużej niż przez 20 lat od dnia rozpoczęcia ich wykorzystywania.

B. Narzędzia interwencji

- *Realizacja celów społecznych*

Jednym z podstawowych celów projektowanej ustawy jest ograniczenie wykluczenia społecznego i umożliwienie niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie.

Dostępność jest warunkiem koniecznym, aby osoby z niepełnosprawnościami mogły żyć samodzielnie oraz w pełni i na równych prawach uczestniczyć w życiu społecznym. Bez dostępu do środowiska fizycznego, do transportu, do informacji i komunikacji, w tym do technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, a także do innych produktów i usług świadczonych publicznie, osoby z niepełnosprawnościami nie miałyby równych szans na uczestnictwo w życiu społecznym. Dostępność warunkuje nieograniczone prawo korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równych zasadach z innymi osobami. Konwencja w swym art. 9 jasno wskazuje na takie rozumienie dostępności. Konwencja nie tworzy jednak żadnych nowych praw; w istocie dostępność nie powinna być postrzegana jako nowe prawo. Jak wskazano w preambule Konwencji, niektóre z podstawowych instrumentów praw człowieka uznają prawo do dostępu: Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 r. czy Międzynarodowa Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 1966 r. Dostępność powinna być zatem rozpatrywana w kontekście prawa do dostępu, widzianego ze szczególnej perspektywy niepełnosprawności. Jest to podejście szeroko akceptowane w prawie porównawczym i stosowane w różnych krajowych ustawach dotyczących równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność (za: *General comment on Article 9: Accessibility*, wydany przez: *Committee on the Rights of Persons with Disabilities*).

Poza osobami z niepełnosprawnościami w tradycyjnym znaczeniu, z przepisów dyrektywy 2019/882 skorzystają także inne grupy konsumentów, m.in. osoby starsze i te, które czasowo doświadczają ograniczeń funkcjonalnych. Sama dyrektywa 2019/882 wspomina, że „przyniesie korzyść również innym osobom, które doświadczają ograniczeń funkcjonalnych, takim jak osoby starsze, kobiety w ciąży czy osoby podróżujące z bagażem”.

Dzięki możliwości zapewnienia pełniejszej i skuteczniejszej dostępności konsumenci skorzystają na szerszym dostępie

do produktów i usług, co z kolei bezpośrednio przyczyni się do ułatwienia korzystania z wielu obszarów życia, m.in. edukacji, pracy, mobilności, ochrony zdrowia, kultury – a w wielu przypadkach w ogóle pozwoli na dostęp do nich z poszanowaniem godności i równości.

Wpływ dostępności na życie i funkcjonowanie wszystkich ludzi, niezależnie od sprawności, jest bardzo wyraźny i potwierdzony m.in. w licznych rozwiązaniach technologicznych, które od dawna istnieją na rynku i cieszą się popularnością wśród wszystkich.

Bardzo często produkty, usługi czy nowoczesne technologie, które pierwotnie zaprojektowane były z myślą o osobach z niepełnosprawnościami, stały się popularne powszechnie. Przykładowo, czytniki ekranu odczytujące informacje na ekranie na głos podobnie do książki audio, są przydatnym i praktycznym narzędziem dla wszystkich. Napisy dla osób niesłyszących (z jęz. ang. *closed captioning*) to kolejna funkcjonalność, która wykracza poza pierwotnie zakładaną grupę odbiorców. Napisy, które sprawiają, że film jest bardziej dostępny dla osób głuchych lub niedosłyszących mogą także pomóc innym – mogą ułatwić zrozumienie osobom, dla których oryginalny język nie jest językiem ojczystym, ułatwić zrozumienie w głośniejszej przestrzeni, pomóc osobom z trudnościami w nauce. Innym często stosowanym rozwiązaniem technologicznym jest opcja asystenta głosowego wykorzystywana w różnych urządzeniach, smartfonach, AGD, RTV oraz w różnych okolicznościach przez wszystkich.

Już te przykłady pokazują, że trudno wyodrębnić wpływ dostępności, a zatem również projektowanej ustawy, na poszczególne grupy społeczne. Wpływ jest jednoznacznie pozytywny i może obejmować i obejmuje różne grupy osób.

Poza tym trudno byłoby badać wpływ dostępności nawet w ramach jednej grupy „osób z niepełnosprawnościami” ze względów statystycznych. Istnieje podstawowy problem z pozyskaniem jednorodnych pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych w Polsce i UE, co warunkuje prawidłowe badanie zachodzących zjawisk. Niejednorodność wynika z różnego definiowania niepełnosprawności w poszczególnych krajach. Zróżnicowanie to odnosi się zarówno do definicji niepełnosprawności biologicznej, jak też określania niepełnosprawności prawnej.

W krajach UE w oparciu o jednolitą definicję niepełnosprawności biologicznej zbierane są dane dotyczące osób niepełnosprawnych biologicznie w ramach EHIS. W Polsce dane dotyczące osób niepełnosprawnych prawnie dostępne są na bieżąco, z kwartalną częstotliwością, na podstawie wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Dane dotyczące osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie zbierane są w ramach przeprowadzanych z określoną częstotliwością narodowych spisów powszechnych (w Polsce co 10 lat) oraz badań reprezentacyjnych (ankietowych): badania stanu zdrowia ludności (w Polsce co 5 lat, od 2004 r.) oraz Europejskiego Badania Warunków Życia (EU SILC – co roku, od 2005 r.).

Zgodnie z definicją przyjętą w spisach powszechnych za osobę niepełnosprawną uważa się osobę, która posiadała odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osobę, która takiego orzeczenia nie posiadała, lecz odczuwała ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (praca, nauka, zabawa, samoobsługa).

Ponadto, bardzo ważną informacją poszerzającą wiedzę o osobach niepełnosprawnych prawnie jest ich subiektywna ocena zdolności do wykonywania podstawowych czynności życiowych. Jest to o tyle istotne, że nie zawsze posiadane orzeczenie prawne (nawet najwyższego stopnia) jest odzwierciedleniem występujących ograniczeń w zwykłym, codziennym funkcjonowaniu.¹

- *Rola podmiotów gospodarczych w realizacji celów ustawy*

Podmioty gospodarcze objęte zakresem projektu ustawy mają obowiązek dostarczać produkty i świadczyć usługi, które spełniają wymogi dostępności w niej określone. Zobowiązanymi na mocy projektu ustawy są podmioty gospodarcze uczestniczące w łańcuchu dostaw i dystrybucji.

Zapewnienie dostępności produktów jest obowiązkiem:

- producentów,
- upoważnionych przedstawicieli,
- importerów,
- dystrybutorów.

Zapewnienie dostępności usług jest obowiązkiem usługodawców.

¹ Źródło: <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,122,zrodla-danych-o-osobach-niepelnosprawnych>

Projekt ustawy formułuje wymogi dostępności w stosunku do następujących rodzajów produktów:

- systemów sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia i ich systemów operacyjnych;
- terminali samoobsługowych:
  - a. płatniczych,
  - b. przeznaczonych do świadczenia usług objętych ustawą:
    - i. bankomatów,
    - ii. automatów biletowych,
    - iii. urządzeń do odprawy samoobsługowej,
    - iv. interaktywnych terminali samoobsługowych przeznaczonych do udzielania informacji, z wyjątkiem terminali instalowanych jako zintegrowane części pojazdów samochodowych, statków powietrznych, statków wodnych i taboru kolejowego;
- konsumenckich urządzeń końcowych z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi wykorzystywanych w ramach świadczenia usług telekomunikacyjnych i usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych;
- czytników książek elektronicznych.

Projekt ustawy określa wymogi dostępności w odniesieniu do następujących rodzajów usług (z wyłączeniem usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorców):

- telekomunikacyjnych, z wyjątkiem usług transmisji wykorzystywanych do świadczenia usług komunikacji maszyna-maszyna;
- dostępu do audiowizualnych usług medialnych;
- pasażerskiego transportu drogowego, lotniczego, wodnego oraz kolejowego w zakresie:
  - a. stron internetowych,
  - b. usług opartych na urządzeniach mobilnych, w tym aplikacji mobilnych,
  - c. biletów elektronicznych i usług elektronicznych systemów sprzedaży biletów,
  - d. dostarczania informacji związanych z tą usługą, w tym informacji o podróżach w czasie rzeczywistym – przy czym, w odniesieniu do ekranów informacyjnych, wyłącznie do interaktywnych ekranów znajdujących się na terytorium UE,
  - e. interaktywnych terminali samoobsługowych znajdujących się na terytorium UE, z wyjątkiem terminali instalowanych jako zintegrowane części pojazdów samochodowych, statków powietrznych, statków wodnych i taboru kolejowego;
- bankowości detalicznej;
- rozpowszechniania książek elektronicznych;
- handlu elektronicznego.

Ponadto, w przypadku gdy w powiązaniu z danym produktem albo usługą są udostępniane usługi wsparcia technicznego, usługi przekazu lub usługi szkoleniowe, informacje na temat dostępności produktu albo usługi i ich kompatybilności z narzędziami wspomagającymi mają być udzielane z wykorzystaniem sposobów komunikacji spełniających wymogi dostępności określone w projekcie ustawy.

Ze względu na zasadę proporcjonalności wymogi dostępności w projekcie ustawy mają zastosowanie jedynie w zakresie, w jakim nie stanowią nieproporcjonalnego obciążenia dla danego podmiotu gospodarczego lub w zakresie, w którym nie wymagają znaczących zmian w produktach i usługach. Są jednocześnie przewidziane mechanizmy kontroli w celu weryfikowania, czy dany podmiot jest uprawniony do odstępstwa od stosowania wymogów dostępności.

Projekt ustawy realizuje zasadę „najpierw myśl na małą skalę” i uwzględnia obciążenia administracyjne, z którymi borykają się małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP). Obowiązki przeprowadzania oceny zgodności z wymogami dostępności są tak określone, aby nie stanowiły nieproporcjonalnego obciążenia dla MŚP.

Projekt ustawy bierze pod uwagę specyfikę mikroprzedsiębiorstw. Wszystkie podmioty gospodarcze objęte zakresem stosowania ustawy oceniają proporcjonalność obciążenia, jakim jest dla nich spełnienie wymogów dostępności i są zobowiązane spełniać te wymogi wyłącznie w zakresie, w jakim obciążenie to nie jest nieproporcjonalne. Jednakże, wymaganie takiej oceny od mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi samo w sobie stanowi nieproporcjonalne obciążenie, wobec czego wymogi i obowiązki określone w projekcie ustawy nie mają zastosowania do mikroprzedsiębiorstw świadczących usługi objęte zakresem stosowania projektu ustawy.

Natomiast w odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw mających do czynienia z produktami objętymi zakresem stosowania

projektu ustawy wymogi i obowiązki są złagodzone, tak by ograniczyć obciążenia administracyjne.

Ponadto, w celu zapewnienia usługodawcom wystarczającego czasu na dostosowanie się do wymogów określonych w projekcie ustawy został wprowadzony okres przejściowy wynoszący pięć lat od daty wejścia w życie ustawy, w którym to okresie produkty wykorzystywane do świadczenia usług wprowadzone do obrotu przed tą datą nie będą musiały spełniać wymogów dostępności określonych w ustawie – chyba że zostaną one zastąpione w okresie przejściowym. Biorąc pod uwagę koszt i długi cykl życia terminali samoobsługowych, projekt ustawy zgodnie z dyrektywą 2019/882 przewidział również, aby – o ile są one wykorzystywane do świadczenia usług – można je było wykorzystywać do końca okresu ich użyteczności, o ile nie zostaną one w tym okresie zastąpione, ale nie dłużej niż przez 20 lat od dnia rozpoczęcia ich wykorzystywania.

Przewiduje się, że ustawa wpłynie na funkcjonowanie dużych, średnich i małych przedsiębiorców. Mniejszy wpływ jest spodziewany w przypadku mikroprzedsiębiorców z uwagi na brak obowiązku stosowania wymogów dostępności dla usług świadczonych przez takich przedsiębiorców. Spodziewany jest wzrost liczby klientów w wyniku poprawy dostępności produktów i usług oraz wzrost korzyści finansowych (np. wzrost obrotów, marży zysku, zwiększenie udziału w rynku itp.). Szkolenie personelu w zakresie obowiązujących wymogów dotyczących dostępności i umiejętności ich stosowania będzie znaczącym czynnikiem działalności przedsiębiorstw. Możliwy jest wzrost poziomu zatrudnienia w przedsiębiorstwach w związku z koniecznością ich przygotowania się do nowych obowiązków wynikających z ustawy. Przewiduje się przy tym, że ceny produktów i usług objętych wymogami dostępności nie wzrosną albo wzrosną tylko nieznacznie.

Obowiązki nałożone w ramach nowej regulacji będą stosowane od dnia 28 czerwca 2025 r. Projekt ustawy, zgodnie z dyrektywą 2019/882, przewiduje dla niektórych rodzajów produktów i usług dłuższe okresy przejściowe.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Stany Zjednoczone

Stany Zjednoczone są przykładem kraju, który kwestie dostępności próbuje uregulować całościowo, horyzontalnie, nie poprzestając na jednym akcie prawnym, ale tworząc do niego regulacje szczegółowe, standaryzujące dostępność w różnych dziedzinach i sektorach. Ustawa o Amerykanach z niepełnosprawnościami (ADA) z 1990 r. reguluje kwestie dostępności w wielu sektorach (rynek pracy, administracja rządowa i lokalna, transport publiczny, usługi i telekomunikacja). W zakresie rynku pracy nakłada obowiązki na pracodawców zatrudniających 15 i więcej pracowników, agencje pracy, związki zawodowe. Zgodnie z tą ustawą wymagane jest zapewnienie racjonalnych usprawnień dla pracowników z niepełnosprawnościami, specjalnego sprzętu do wykonywania pracy, dostosowania czasu pracy do potrzeb pracownika. Administracja rządowa i lokalna ma obowiązek zapewnienia równego dostępu do usług publicznych dla obywateli z niepełnosprawnościami – dotyczy to szkół publicznych, pracy w administracji rządowej i lokalnej, służby zdrowia, korzystania z programów socjalnych, sądownictwa, udziału w wyborach. Dostępność jest tu rozumiana w kontekście dostępności architektonicznej budynków oraz alternatywnych sposobów komunikacji. W sektorze transportu publicznego występuje obowiązek zapewnienia dostępnych środków transportu publicznego, a w sytuacji, gdy osoba z niepełnosprawnością nie może skorzystać z transportu zbiorowego, obowiązek zapewnienia paratransportu (transportu zastępczego). W sektorze usług ustawa obejmuje wszystkie obiekty usługowe, takie jak restauracje, sklepy, hotele, teatry, kina, szpitale, muzea, prywatne firmy przewozowe, prywatne biura i fabryki, ośrodki prowadzące szkolenia. Nie obejmuje jedynie organizacji religijnych oraz prywatnych klubów. W sektorze telekomunikacji ustawa obejmuje wszystkie przedsiębiorstwa telekomunikacyjne. Wymagane jest zapewnienie specjalnych narzędzi dla osób z problemami ze słuchem czy mową.

Amerykańskie Prawo telekomunikacyjne z 1996 r., kompleksowa ustawa zmieniająca regulacje dotyczące branży telekomunikacyjnej, uznaje znaczenie dostępu do telekomunikacji dla osób z niepełnosprawnościami w erze informacyjnej. Art. 255 tej ustawy wymaga, aby produkty i usługi telekomunikacyjne były dostępne dla osób niepełnosprawnych. Jest to wymagane w zakresie, w jakim dostęp jest „łatwo osiągalny”, czyli bez większych trudności i kosztów. Jeśli producenci nie mogą udostępnić swoich produktów, muszą zaprojektować produkty tak, aby były kompatybilne ze sprzętem adaptacyjnym używanym przez osoby z niepełnosprawnościami, o ile jest to łatwo osiągalne. To, co jest „łatwo osiągalne”, różni się w odniesieniu do każdego producenta w zależności od kosztów zapewnienia dostępności lub kompatybilności produktów oraz ich zasobów.

Brazylia

W 2015 r. Brazylia uchwaliła ustawę o integracji osób niepełnosprawnych (ustawa o osobie niepełnosprawnej) ustanawiającą zestaw obowiązków dotyczących aspektów integracji związanych ze wszystkimi prawami podstawowymi. Przepisy te mają szczególne znaczenie w odniesieniu do dostępności produktów i usług, usuwają bariery w uczestnictwie w aktywnym życiu osób niepełnosprawnych i skupiają się na technologiach ułatwiających dostępność.

Projektowanie i realizacja przedsięwzięć związanych ze środowiskiem fizycznym, transportem, informacją i komunikacją, w tym systemami i technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, a także innymi usługami,

wyposażeniem i obiektami ogólnodostępnymi do użytku publicznego lub prywatnymi przeznaczonymi do powszechnego użytku, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich, muszą spełniać zasady projektowania uniwersalnego, mając za punkt odniesienia standardy dostępności. W przypadkach, w których nie można wykonać projektu zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, należy stosować racjonalne usprawnienia.

Dostępność serwisów internetowych prowadzonych przez firmy mające siedzibę lub przedstawicielstwo handlowe na terenie kraju, lub przez agencje rządowe, jest obowiązkowa i gwarantuje dostęp osób z niepełnosprawnościami do informacji zgodnie z najlepszymi międzynarodowymi praktykami i wytycznymi w zakresie dostępności. Witryny muszą zawierać wyróżniony symbol dostępności. Lokalne telecentra, które otrzymują federalne fundusze publiczne na finansowanie swojej działalności lub instalację, oraz kafejki internetowe, muszą posiadać dostępny sprzęt i urządzenia. Przedsiębiorcy świadczący usługi telekomunikacyjne muszą zagwarantować pełny dostęp osobom z niepełnosprawnościami. Usługi audiowizualne muszą umożliwiać korzystanie m.in. z napisów zamkniętych, okna z tłumaczem na język migowy, audiodeskrypcji. Władze publiczne przyjmują mechanizmy zachęcające do produkcji, redagowania, rozpowszechniania i komercjalizacji książek w dostępnych formatach, w tym w wydawnictwach administracji publicznej lub finansowanych ze środków publicznych, w celu zagwarantowania osobom z niepełnosprawnościami prawa dostępu do czytania, informacji i komunikacji.

Wirtualne kanały marketingowe i reklamy publikowane w prasie, Internecie, radiu, telewizji i innych mediach otwartych lub prenumerowanych muszą udostępniać zasoby spełniające wymogi dostępności na koszt dostawcy produktu lub usługi. Dostawcy muszą udostępniać, na żądanie, kopie ulotek, prospektów, tekstów lub innego rodzaju materiałów promocyjnych w przystępnym formacie.

Institucje promujące kongresy, seminaria, warsztaty i inne wydarzenia o charakterze naukowo-kulturalnym muszą oferować osobom z niepełnosprawnościami co najmniej środki technologii wspomagających. Programy, kierunki badań i projekty, które mają być opracowane przy wsparciu agencji finansujących oraz organów i podmiotów wchodzących w skład administracji publicznej działających na rzecz badań naukowych, muszą uwzględniać tematy związane z technologiami wspomagającymi. Do obowiązków władz publicznych, bezpośrednio lub we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, należy promowanie szkolenia tłumaczy ustnych i pisemnych języka migowego, przewodników i profesjonalistów posiadających kwalifikacje w zakresie alfabetu Braille'a, audiodeskrypcji, stenografii i napisów.

Osobom z niepełnosprawnościami gwarantuje się dostęp do produktów, zasobów, strategii, praktyk, procesów, metod i usług technologii wspomagających, które maksymalizują ich autonomię, mobilność osobistą i jakość życia.

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Dostępność produktów i usług jest objęta przepisami ustawy o równości z 2010 r. (Equality Act). Jednym z ważnych postanowień tej ustawy jest prawo dostępu, m.in. osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, do towarów i usług codziennego użytku. Definicja niepełnosprawności jest bardzo szeroka i obejmuje osoby z zaburzeniami i upośledzeniami fizycznymi i psychicznymi. Szacuje się, że 11 mln ludzi w Wielkiej Brytanii jest objętych ochroną na mocy tej ustawy.

Usługodawcy mają obowiązek dokonania racjonalnych usprawnień w lokalu lub w sposobie świadczenia usługi. Zgodnie z ustawą jest niezgodne z prawem, aby usługodawcy traktowali osoby z niepełnosprawnościami mniej korzystnie ze względu na ich niepełnosprawności. Obecnie 74% witryn sektora publicznego w Wielkiej Brytanii i 32% witryn sektora prywatnego jest zgodnych z WCAG 2.0 AA. Za: <https://www.gov.uk/guidance/accessibility-requirements-for-public-sector-websites-and-apps>.

Przepisy Equality Act przewidują możliwość skargi przeciw działaniom dyskryminującym podmiotów gospodarczych, nie przewidują jednak szczegółowych wytycznych co do wymogów dostępności produktów i usług i ochrony konsumenckiej, np. pozwalającej wycofać niedostępny produkt z obrotu.

Republika Włoska

Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. powołano z dniem 1 stycznia 2020 r. Urząd do spraw Polityki na rzecz Osób Niepełnosprawnych. Urząd reprezentuje strukturę wsparcia wykorzystywaną przez Prezesa Rady Ministrów do promocji i koordynacji działań rządu w dziedzinie niepełnosprawności.

Dekretem z mocą ustawy nr 86/2018 z dnia 12 lipca 2018 r. Przewodniczącemu Rady Ministrów powierzono funkcje ukierunkowywania i koordynacji polityk na rzecz osób niepełnosprawnych, które obejmują różne obszary sektorowe, takie jak zatrudnienie, zdrowie, włączenie społeczne w szkołach, dostępność i mobilność.

Kwestia dostępności środowiska fizycznego i transportu jest rozpatrywana w ramach regulacji dotyczących usuwania barier fizycznych, które wprowadziły głównie wymagania techniczne zawierające minimalne wymagania i limity wielkości.

W odniesieniu do prawa dostępu do informacji ustawa nr 4 z dnia 9 stycznia 2004 r. uznaje i chroni prawo wszystkich

obywateli do dostępu do wszystkich źródeł informacji i usług z nimi związanych, w szczególności prawo dostępu do usług informatycznych i telematycznych administracji publicznej i zakładów użyteczności publicznej przez osoby z niepełnosprawnościami. Przepisy zawarte w tej ustawie mają zastosowanie nie tylko do administracji publicznej, ale także do innych publicznych organizacji gospodarczych, prywatnych przedsiębiorstw świadczących usługi publiczne, publicznych zakładów opieki zdrowotnej i organizacji rehabilitacyjnych, państwowych przedsiębiorstw transportowych i komunikacyjnych oraz dostawców usług informacyjnych.

Cyfrowy Kodeks Administracji (CAD) definiuje dostępność jako warunek wstępny dla stron internetowych administracji publicznej i stanowi, że strony internetowe instytucji muszą być tworzone z zachowaniem najwyższych standardów użyteczności i dostępności, także dla osób niepełnosprawnych, wraz z kompletnością informacji, jasnością języka, wiarygodnością, jakością, jednorodnością i interoperacyjnością. Normy te mają zastosowanie również do materiałów dydaktycznych i szkoleniowych.

W odniesieniu do dziedziny edukacji rozporządzenie ministerialne z dnia 30 kwietnia 2008 r. zawiera „techniczną regulację prawną dotyczącą dostępności narzędzi edukacyjnych i szkoleniowych dla uczniów niepełnosprawnych” oraz wprowadza wytyczne redakcyjne dotyczące podręczników do nauki oraz dostępności i użyteczności oprogramowania edukacyjnego dla uczniów z niepełnosprawnościami.

Dekretem nr 76 z dnia 16 lipca 2020 r. („Simplificazioni”), w celu ułatwienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do narzędzi informatycznych, wprowadzono obowiązek dostępnych stron internetowych i aplikacji na smartfony i tablety wobec podmiotów publicznych i prywatnych świadczących usługi o znaczeniu publicznym, które w ciągu ostatnich 3 lat odnotowały średni obrót na poziomie ponad 500 mln euro. Ważne jest tu uwzględnienie rozszerzenia obowiązków wynikających z tej ustawy na sektor prywatny. Również zakupy produktów teleinformatycznych muszą być dokonywane z uwzględnieniem faktu, że wymogi dotyczące dostępności produktów są obowiązkowe, a nie opcjonalne. Tym dekretem ustanowiono sankcje, wskazując, że naruszenie obowiązku jest stwierdzane przez Agenzia per l’Italia Digitale.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
<p>Prywatne podmioty gospodarcze.</p> <p>Dyrektywa dotyczy powszechnie używanych produktów i usług, które obejmują 12 obszarów działalności gospodarczej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) systemy sprzętu komputerowego wraz z systemami operacyjnymi do nich; 2) terminale płatnicze (zarówno urządzenia, jak i oprogramowanie); 3) interaktywne terminale samoobsługowe; 4) konsumenckie urządzenia wykorzystywane w dostępie do usług łączności elektronicznej; 5) konsumenckie urządzenia do korzystania z audiowizualnych usług medialnych; 6) czytniki książek elektronicznych; 7) usługi łączności elektronicznej, w tym zgłoszenia alarmowe; 8) usługi dostępu do audiowizualnych usług 	321 153	<p>Obliczenia własne na podstawie przygotowanej na zlecenie MFiPR pt. „Analizy wpływu transpozycji Dyrektywy nr 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw”, kwiecień 2021 r.</p>	Zobowiązani do spełnienia wymogów dostępności.

<p>medialnych; 9) usługi cyfrowe towarzyszące transportowi pasażerskiemu (transport lotniczy, autobusowy, kolejowy, wodny); 10) usługi bankowości detalicznej; 11) e-książki i ich oprogramowanie; 12) handel elektroniczny.</p>			
Spółki Skarbu Państwa	174	Dane Ministerstwa Aktywów Państwowych.	Zobowiązani do spełnienia wymogów dostępności.
Osoby z niepełnosprawnościami	4,7 mln	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2011 r. (dane zostaną zaktualizowane po publikacji wyników kolejnego spisu z 2021 r.).	Dostępność oznacza możliwość korzystania z produktów, usług i przestrzeni fizycznej bez barier, a przede wszystkim – możliwość korzystania z nich bez względu na ograniczenia funkcjonalne, które mogą dotyczyć danej osoby. Implementacja dyrektywy ułatwi bądź umożliwi wszystkim równe korzystanie z produktów i usług, co szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnościami, przyczyni się do ich większego włączenia w życie społeczno-gospodarczym, w tym na rynku pracy.
Osoby niepełnosprawne biologicznie (osoba niepełnosprawna biologicznie nie musi posiadać potwierdzenia prawnego (orzeczenia) o swojej niepełnosprawności)	7,7 mln	Wyniki EHIS przeprowadzonego w Polsce w 2014 r.	Dostępność oznacza możliwość korzystania z produktów, usług i przestrzeni fizycznej bez barier, a przede wszystkim – możliwość korzystania z nich bez względu na ograniczenia funkcjonalne, które mogą dotyczyć danej osoby. Implementacja dyrektywy ułatwi bądź umożliwi wszystkim równe korzystanie z produktów i usług, co – szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnościami – przyczyni się do ich większego włączenia w życie społeczno-gospodarczym, w tym na rynku pracy.
Osoby starsze (stosownie do uregulowań ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. poz. 1705)	9,7 mln	Sytuacja osób starszych w Polsce w 2019 r., GUS 12.05.2021 r.	Dostępność oznacza możliwość korzystania z produktów, usług i przestrzeni fizycznej bez barier, a przede wszystkim –

za osoby starsze przyjęto osoby w wieku 60 lat i więcej)			możliwość korzystania z nich bez względu na ograniczenia funkcjonalne, które mogą dotyczyć danej osoby. Implementacja dyrektywy ułatwi bądź umożliwi wszystkim równe korzystanie z produktów i usług, co – szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnościami – przyczyni się do ich większego włączenia w życie społeczno-gospodarczym, w tym na rynku pracy.
Organy nadzoru rynku	Ok. 78	Obliczenia własne MFiPR	Nadzór nad spełnieniem wymogów dostępności.
PFRON (Biuro Funduszu oraz Oddziały PFRON)	17		Monitorowanie funkcjonowania systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług.
Wojewódzkie inspektoraty inspekcji handlowej	16		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia i jego systemów operacyjnych, czytników książek elektronicznych, usług rozpowszechniania książek elektronicznych.
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (urząd obsługujący ministra właściwego do spraw informatyzacji)	1		Nadzór nad zgodnością z wymogami dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych wykorzystywanych przez usługodawców do oferowania i świadczenia usług oraz usług handlu elektronicznego.
Urząd Komunikacji Elektronicznej	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla konsumenckich urządzeń końcowych z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi wykorzystywanych w ramach świadczenia usług telekomunikacyjnych i usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych, terminali samoobsługowych, usług telekomunikacyjnych i usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	1		Nadzór nad wojewódzkimi inspektoratami inspekcji handlowej w zakresie spełniania wymogów dostępności dla sprzętu komputerowego ogólnego przeznaczenia i jego systemów operacyjnych, czytników książek elektronicznych, usług rozpowszechniania książek elektronicznych.
Rzecznik Finansowy	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla usług bankowości detalicznej.
Komisja Nadzoru Finansowego	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla usług bankowości detalicznej.
Główny Inspektorat Transportu Drogowego	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu drogowego.
Urząd Transportu Kolejowego	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu kolejowego.
Urząd Lotnictwa Cywilnego	1		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu lotniczego.
Urzędy morskie	2		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu wodnego.
Urzędy żeglugi śródlądowej	3		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu wodnego.
Wojewódzkie inspektoraty transportu drogowego	16		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla pasażerskiego transportu drogowego.
Urzędy celno-skarbowe	16		Nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla produktów
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	1		Zadania w zakresie zaprojektowania i prowadzenia działań w ramach strategii edukacyjnej oraz informacyjno-promocyjnej związanej z implementacją dyrektywy 2019/882

			i stosowaniem przepisów ustawy implementującej dyrektywę oraz monitorowania stosowania przepisów ustawy.
Konsumenci kupujący detalicznie (osoby mające pełną i ograniczoną zdolność do czynności prawnych)	33,2 mln	GUS	Dostępność, służąc w pierwszej kolejności osobom ze szczególnymi potrzebami, jest cechą produktów, usług i przestrzeni fizycznej, która ułatwia korzystanie wszystkim użytkownikom z tych produktów, usług lub przestrzeni.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W okresie od stycznia do listopada 2021 r. odbyły się robocze pre-konsultacje. Prekonsultacje odbyły się z podmiotami, które wyraziły zainteresowanie wzięciem w nich udziału: przedsiębiorcami i organizacjami branżowymi skupiającymi podmioty, na których działalność wpłyną przepisy projektowanej ustawy. Ponadto w prekonsultacjach uczestniczyły także organizacje społeczne i eksperci, resorty oraz organy nadzoru rynku. W prowadzonych dyskusjach aktywny głos zabrali również przedstawiciele środowiska akademickiego zaangażowani w prace Rady Dostępności.

W pre-konsultacjach wzięły udział następujące podmioty:

1. Ministerstwo Rozwoju i Technologii;
2. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych);
3. Ministerstwo Infrastruktury;
4. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów (Departament Telekomunikacji oraz Departament Społeczeństwa Informacyjnego);
5. Ministerstwo Edukacji i Nauki;
6. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji;
7. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
8. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji;
9. Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
10. Biuro Rzecznika Finansowego;
11. Urząd Komisji Nadzoru Finansowego;
12. Urząd Komunikacji Elektronicznej;
13. Główny Inspektorat Transportu Drogowego;
14. wojewódzkie inspektoraty transportu drogowego;
15. Urząd Transportu Kolejowego;
16. Urząd Lotnictwa Cywilnego;
17. urzędy morskie;
18. urzędy żeglugi śródlądowej;
19. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
20. Narodowy Bank Polski;
21. Urząd Zamówień Publicznych;
22. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
23. Rada Dostępności;

24. Konfederacja Lewiatan;
25. Związek Banków Polskich;
26. Związek Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska;
27. Grupa Allegro;
28. organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Projekt ustawy został przekazany do zaopiniowania przez następujące podmioty:

1. Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej;
2. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
3. Krajową Radę Radiofonii i Telewizji;
4. Rzecznika Finansowego;
5. Prezesa Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego;
6. Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
7. Głównego Inspektora Transportu Drogowego;
8. wojewódzkich inspektorów transportu drogowego;
9. Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego;
10. Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego;
11. dyrektorów urzędów morskich;
12. dyrektorów urzędów żeglugi śródlądowej;
13. Prezesa Narodowego Banku Polskiego;
14. Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych;
15. Prezesa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości;
16. Prezesa Zarządu PFRON;
17. Szefa Krajowej Administracji Skarbowej.

Projekt ustawy na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2022 r. poz. 97) oraz art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263 oraz z 2021 r. poz. 1666) został również skierowany do zaopiniowania przez reprezentatywne organizacje pracodawców oraz reprezentatywne organizacje związkowe.

Projekt ustawy, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.) został skierowany do zaopiniowania przez Radę Dialogu Społecznego.

Projekt ustawy na podstawie art. 13 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami został także skierowany do zaopiniowania przez Radę Dostępności.

Projekt ustawy nie podlega opiniowaniu przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, gdyż nie dotyczy spraw związanych z samorządem terytorialnym, o których mowa w ustawie z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759).

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom UE, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.

Projekt ustawy został przekazany do konsultacji publicznych, w tym m.in. z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

Wyniki konsultacji publicznych i opiniowania zostaną omówione w raporcie z konsultacji, który zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt ustawy, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348), został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2020 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)	
Dochody ogółem													
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													
Wydatki ogółem													
budżet państwa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
JST	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo ogółem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
budżet państwa													
JST													
pozostałe jednostki (oddzielnie)													

Źródła finansowania Budżet państwa, fundusze europejskie.

Dochody

Prognozowane są dochody z nakładanych administracyjnych kar pieniężnych. Z uwagi na fakt, że dla większości organów będą to zadania zupełnie nowe, spodziewane dochody są bardzo trudne lub niemożliwe do oszacowania.

Konieczne jest również zwrócenie uwagi, że po stronie dochodowej możliwe są wpływy do budżetu państwa wynikające ze wzrostu aktywności zawodowej osób ze szczególnymi potrzebami, które przez obecność licznych barier w przestrzeni publicznej nie są dziś aktywne na rynku pracy. Są to dochody zarówno z tytułu odprowadzanych składek na ubezpieczenia społeczne w związku z podjęciem pracy, jak i z oszczędności związanych ze zmniejszeniem transferów socjalnych. Zakładając, że każda osoba pracująca uzyskaby wynagrodzenie w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, składka na ubezpieczenia społeczne za pracownika, wpłacana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2021 r., wynosiłaby ok. 455,28 zł miesięcznie. Jednakże z uwagi na nieznaną skalę osób ze szczególnymi potrzebami, dla których brak dostępności produktów i usług jest jedyną przeszkodą w podjęciu aktywności zawodowej (obok np. kwestii zdrowotnych, osobistych itp.), trudno jest oszacować, jaka część tej grupy społecznej na pewno podejmie pracę w wyniku rozwiązań wprowadzonych ustawą, i jaki będzie związany z tym dochód z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wdrożenie dyrektywy 2019/882 jest związane z rozbudowaniem dotychczasowego systemu nadzoru rynku o nową, bardzo specyficzną materię, którą jest dostępność, a także nałożeniem nowych zadań nadzorczych na zaangażowane organy. W instytucjach tych istnieje potrzeba zbudowania zespołu kadr z wiedzą zarówno o nadzorze rynku i jego monitorowaniu, jak i w obszarze dostępności produktów i usług.

Należy zauważyć, że dyrektywa 2019/882 opiera się na modelu *New Legislative Framework* (NLF), który bazuje na zestawie standardowych narzędzi udostępniania produktów na rynku UE oraz mechanizmach nadzoru rynku. Dyrektywa 2019/882 stanowi szczególną materię, znacznie różniącą się od standardowych regulacji NLF. Ponadto, dyrektywa 2019/882 nie reguluje jedynie nadzoru i kontroli produktów, ale zobowiązuje państwa członkowskie również do budowy systemu nadzoru i kontroli usług, nie dając jednak w tym zakresie szczegółowych wytycznych.

Dyrektywa 2019/882 odwołuje się do oznakowania CE i procedury kontroli z rozporządzenia

Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. L 218 z 13.08.2008, str. 30) – dalej „rozporządzenie 765/2008”. Procedury kontroli w tym rozporządzeniu odnoszą się do spełniania wymagań przez produkty i nie są dostosowane do kontroli usług. Przede wszystkim w rozporządzeniu 765/2008 brakuje definicji „dostawcy usług”, a co za tym idzie środków prawnych, jakie należałoby zastosować w celu doprowadzenia usługi do zgodności z wymaganiami dot. dostępności.

Narzędzia NLF mogą okazać się nieadekwatne dla specyficznej dziedziny jaką reguluje dyrektywa 2019/882 z uwagi na fakt, że dostępność to nie tylko ściśle mierzalne cechy produktu czy usługi, ale również sposób, w jaki będą one wykorzystywane przez konsumentów, w tym osoby ze szczególnymi potrzebami. Przy zastosowaniu funkcjonalnych kryteriów dostępności, jakie określa dyrektywa 2019/882, kontrola spełniania wymogów ustawy transponującej dyrektywę zgodnie ze standardami NLF będzie wymagała od organów nadzoru wypracowania całkiem nowych narzędzi i mechanizmów. Inne instytucje, które dotąd nie realizowały zadań w obszarze nadzoru rynku (w tym PFRON), będą musiały zbudować zasoby wiedzy i kadr od podstaw.

Nowe obowiązki wszystkich organów w systemie nadzoru rynku będą wiązały się z zapewnieniem personelu do wykonywania dodatkowych zadań oraz jego szkoleń, a także narzędzi niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych.

Szczególne role w systemie nadzoru została powierzona Prezesowi Zarządu PFRON.

Według projektu ustawy, Prezes Zarządu PFRON, jako organ monitorujący funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług:

- sprawuje nadzór nad stosowaniem przepisów ustawy przez organy nadzoru rynku;
- współpracuje z pozostałymi organami nadzoru rynku, organami celnymi oraz ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego;
- monitoruje i dokonuje oceny stanu dostępu osób ze szczególnymi potrzebami do produktów i usług spełniających wymogi dostępności, w tym dostępności pomieszczeń i budynków użyteczności publicznej, w których usługodawcy świadczą usługi;
- podaje do publicznej wiadomości i przekazuje Komisji Europejskiej informacje o organach nadzoru rynku i organach celnym oraz ich kompetencjach;
- sporządza okresowe plany i sprawozdania dotyczące funkcjonowania systemu kontroli produktów i usług oraz publikuje i przekazuje je Komisji Europejskiej, państwom członkowskim Unii Europejskiej i państwom członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronom umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- inicjuje i organizuje działalność edukacyjną i informacyjną w dziedzinie ochrony interesów konsumentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami.

Konsumenci (w tym osoby z niepełnosprawnościami) mają możliwość domagania się swoich praw poprzez złożenie zawiadomienia o niespełnieniu przez produkt albo usługę wymogów dostępności do Prezesa Zarządu PFRON lub innego właściwego organu nadzoru rynku.

Każdy może zgłosić Prezesowi Zarządu PFRON zawiadomienie o niespełnieniu przez produkt albo usługę wymogu dostępności. Prezes Zarządu PFRON rozpatruje takie zawiadomienie i może wszcząć sam postępowanie kontrolne albo przekazać sprawę innemu właściwemu organowi nadzoru rynku.

Ze względu na złożoność kwestii związanych z uruchomieniem i funkcjonowaniem nowego systemu mającego na celu zapewnienie dostępności produktów i usług, niezbędne jest zabezpieczenie zasobów kadrowych do obsługi zadań przewidzianych dla Prezesa Zarządu PFRON, zarówno w Biurze Funduszu, jak i w Oddziałach PFRON.

Z uwagi na brak danych historycznych odnoszących się do realizacji przez Prezesa Zarządu PFRON zadań planowanych do powierzenia w ramach projektowanej ustawy, szacunki

w zakresie zaangażowania niezbędnych pracowników przyjęto w oparciu o Ocenę Skutków Regulacji (OSR) ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz dotychczasowe doświadczenia PFRON.

Od 6 września 2021 r. Prezes Zarządu PFRON jest organem odpowiedzialnym za rozpatrywanie skarg na brak dostępności architektonicznej lub informacyjno-komunikacyjnej podmiotów publicznych. Liczba podmiotów publicznych zobowiązanych do zapewnienia dostępności zgodnie z OSR ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami wynosi 65,6 tys. Na potrzeby tego zadania przewidziano, zgodnie z OSR tej ustawy, zaangażowanie pracowników w liczbie 64 etatów, po 4 etaty w każdym Oddziale PFRON.

W przypadku projektowanej ustawy o dostępności niektórych produktów i usług liczba podmiotów podlegających regulacjom będzie niemal pięciokrotnie wyższa i wyniesie według szacunków ponad 321 tys. Choć Prezes Zarządu PFRON po rozpatrzeniu zawiadomienia będzie mógł przekazać zawiadomienie do dalszego procedowania innemu właściwemu organowi nadzoru, przewiduje się że z uwagi na posiadane kompetencje i doświadczenie w zakresie likwidacji barier znacząca część postępowań kontrolnych będzie prowadzona, co najmniej we współpracy z PFRON. Tym samym planowany do powierzenia w ramach projektowanej ustawy zakres zadań Prezesa Zarządu PFRON będzie istotnie szerszy niż w przypadku postępowania skargowego na brak dostępności podmiotów publicznych i będzie dotyczył kilkakrotnie większej liczby podmiotów. Ponadto, katalog podmiotów w przypadku obu ustaw nie pokrywa się z uwagi na fakt, że regulacje dotyczące dostępności produktów i usług odnoszą się przede wszystkim do podmiotów prywatnych.

Szacuje się, że po pełnym wdrożeniu przepisów ustawy oraz przeprowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych, roczna liczba spraw związanych z rozpatrywaniem informacji, zawiadomień, wniosków, opinii i skarg oraz współpracą krajową z organami nadzoru będzie wynosiła 5% liczby podmiotów objętych przepisami ustawy. Oznacza to około 16 tys. spraw rocznie. Szacuje się, że zapewnienie prawidłowej i terminowej obsługi tak znaczącej liczby spraw będzie wymagało zaangażowania ok. 64 pracowników łącznie we wszystkich Oddziałach PFRON oraz w Biurze Funduszu – ok. 9 pracowników. Wynika to z szacowanej liczby spraw, które będą mogły zostać rozpatrzone w ramach etatu na poziomie średnio 230 w Oddziale PFRON oraz średnio 150 w Biurze Funduszu. Różnica wynika z faktu większej złożoności spraw, które będą rozpatrywane w Biurze Funduszu. W Oddziałach PFRON, zgodnie z dotychczasowymi doświadczeniami Funduszu, przewiduje się bieżące rozpatrywanie spraw. Natomiast w przypadku spraw bardziej złożonych, obejmujących wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, konieczność nakładania i egzekucji kar administracyjnych, a także koordynację całego systemu rozpatrywania oraz współpracy na poziomie krajowym z organami nadzoru, sprawy te będą realizowane w Biurze Funduszu.

Oprócz działań związanych z wnioskami, skargami, zawiadomieniami i opiniami, do zadań Prezesa Zarządu PFRON, zgodnie z projektem ustawy, będzie należało monitorowanie funkcjonowania systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług. Oznacza to konieczność prowadzenia współpracy w charakterze organu monitorującego z innymi organami zaangażowanymi w proces nadzoru rynku. Zgodnie z pkt 4 OSR współpracą krajową zostannie objętych 78 organów nadzoru rynku.

Ponadto, niezbędne będzie prowadzenie współpracy międzynarodowej z organami nadzoru rynku w innych krajach UE oraz z Komisją Europejską, w tym przekazywanie informacji wskazanych w ustawie, w szczególności o wynikach oceny zgodności produktu z wymogami dostępności oraz o działaniach naprawczych, do których będzie zobowiązany podmiot gospodarczy w przypadku braku dostępności produktu, a także zgłaszanie przez Prezesa Zarządu PFRON zastrzeżeń co do zasadności przyjętych przez inne państwo członkowskie środków, o których informacje zostały wprowadzone do systemu informacyjnego i komunikacyjnego do celów nadzoru rynku (ICSMS). Do bieżącej koordynacji monitorowania funkcjonowania systemu nadzoru rynku na poziomie krajowym i międzynarodowym niezbędne będzie zabezpieczenie 3 etatów w Biurze Funduszu.

Zgodnie z projektem ustawy, w ramach monitorowania funkcjonowania systemu nadzoru rynku Prezes Zarządu PFRON sprawuje nadzór nad stosowaniem przepisów ustawy przez organy nadzoru. Oznacza to konieczność zabezpieczenia wykwalifikowanej kadry prawniczej wyspecjalizowanej w obszarze nadzoru rynku i prawa międzynarodowego, w szczególności

UE. Na potrzeby realizacji zadania w obszarze monitorowania konieczne będzie zaangażowanie ok. 4 pracowników – ekspertów z dziedziny prawa – w Biurze Funduszu.

Ponadto, zgodnie z projektowanymi przepisami Prezes Zarządu PFRON monitoruje i dokonuje oceny stanu dostępu osób ze szczególnymi potrzebami do produktów i usług spełniających wymogi dostępności, sporządza okresowe plany i sprawozdania dotyczące funkcjonowania systemu kontroli produktów i usług, a także opracowuje krajową strategię nadzoru rynku. Powyższe zadania wymagają zarówno zapewnienia niezbędnej infrastruktury teleinformatycznej, technicznej, jak i kadrowej, na potrzeby zbierania danych, ich agregowania i analizy. W zakresie budowy i zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów teleinformatycznych niezbędne będzie zaangażowanie ok. 2 pracowników.

W ramach zadania obejmującego monitorowanie funkcjonowania systemu nadzoru rynku Prezes Zarządu PFRON, zgodnie z projektowanymi przepisami, będzie miał również za zadanie inicjowanie i organizowanie działalności edukacyjnej i informacyjnej w dziedzinie ochrony interesów konsumentów będących osobami ze szczególnymi potrzebami. Szacuje się, że 3 pracowników będzie musiało zostać oddelegowanych do realizacji tego zadania.

Należy również zauważyć, że w ramach realizacji zadań określonych w projekcie ustawy i planowanych do powierzenia Prezesowi Zarządu PFRON konieczne będzie zapewnienie przygotowania i obsługi zamówień publicznych wynikających z działań realizowanych w ramach ustawy, zapewnienie planowania, obsługi i sprawozdawczości budżetowej, a także zagwarantowanie funkcjonowania kontroli i audytu wewnętrznego w ramach nowo powierzonych zadań. Ok. 3 pracowników będzie zaangażowanych w realizację tego zadania.

Proponowana rola Prezesa Zarządu PFRON jako organu monitorującego funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług wykracza poza zadania dotychczas realizowane przez PFRON, dlatego też z perspektywy skuteczności nowo podejmowanych działań kontrolnych kluczowe jest zaangażowanie specjalistów i ekspertów w zakresie dostępności produktów i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Troska o dostępność obejmuje wiele obszarów i wymaga różnych regulacji i zmian w szeregu przepisów. Według różnych stanowisk kwestie dostępności są rozproszone i aby skutecznie je wdrożyć i monitorować, potrzebni będą specjaliści mający wiedzę ekspercką z zakresu nie tylko zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ale również: prawa budowlanego, zamówień publicznych, transportu kolejowego, drogowego, publicznego transportu zbiorowego.

Osoby ze szczególnymi potrzebami są coraz bardziej świadome swoich praw w zakresie zapewniania dostępności, istnieje potrzeba poszerzenia zakresu rozwiązań prawnych w zakresie zapewniania dostępności, w tym poprzez przyjęcie ustawy o dostępności niektórych produktów i usług, co wiąże się z bezpośrednią koniecznością zatrudnienia dodatkowych osób zarówno w Biurze Funduszu, jak i w Oddziałach PFRON.

W kontekście pracochłonności nowych zadań, odnosząc się do wybranych urzędów wykonujących zadania wynikające z przepisów ustawy, przewiduje się potrzebę zaangażowania:

- w PFRON – jako organu monitorującego funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług – łącznie 88 pracowników, w tym: 64 pracowników w 16 Oddziałach PFRON do sprawowania nadzoru i współpracy krajowej, rozpatrywania zawiadomień, 9 pracowników w Biurze Funduszu do koordynacji procesu nadzoru, rozpatrywania i obsługi zawiadomień i skarg na poziomie krajowym nakładania kar oraz ich egzekucji; 15 pracowników w Biurze Funduszu do sprawowania monitoringu, współpracy międzynarodowej w zakresie nadzoru, działania informacyjne i edukacyjne). Potrzeba zaangażowania zasobów ludzkich będzie rosła stopniowo, osiągając przewidywane maksimum w 2027 r.
- w 16-stu wojewódzkich inspektoratach inspekcji handlowej (nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności dla sprzętu komputerowego, czytników książek elektronicznych, usług rozpowszechniania książek elektronicznych – co najmniej 1 pracownika w każdym inspektoracie).

- w KPRM – pion obsługujący ministra właściwego do spraw informatyzacji jako urzędu pełniącego nadzór nad zgodnością z wymogami dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych wykorzystywanych przez usługodawców do oferowania i świadczenia usług, a także usług handlu elektronicznego – co najmniej 3 pracowników. Szacuje się, że skargi rocznie mogą dotyczyć 5% sklepów internetowych, co oznacza 7500 stron internetowych rocznie do skontrolowania. Z analizy przeprowadzonej przez PwC wynika, że w 2026 r. wartość brutto polskiego rynku handlu e-commerce będzie na poziomie 162 mld zł. Oznacza to średnioroczny wzrost o 12%, tak więc liczba sklepów internetowych będzie wzrastać, a wraz z tym pracochłonność organów nadzoru rynku w tym zakresie.
- w Urzędzie Komunikacji Elektronicznej (UKE), sprawującym nadzór nad spełnianiem wymogów dostępności konsumentkich urządzeń końcowych z interaktywnymi zdolnościami obliczeniowymi wykorzystywanych w ramach świadczenia usług telekomunikacyjnych i usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych, terminali samoobsługowych, usług telekomunikacyjnych i usług dostępu do audiowizualnych usług medialnych – co najmniej 4 pracowników. Przykładowo, jeżeli chodzi o nadzór nad dostępnością smartfonów: dane firmy International Data Corporation pokazują, że w Polsce w 2020 r. do sprzedaży trafiło 8,53 mln smartfonów. Zakładając poziom skarg na 5% rocznie oznacza to konieczność skontrolowania 400 tys. urządzeń rocznie. Audiowizualne usługi medialne: dzięki coraz lepszej jakości łączy internetowych i związanym z tym coraz powszechniejszym dostępem do Internetu w Polsce, podobnie jak w całej Europie, systematycznie rozwija się rynek usług wideo na żądanie (VoD). W ciągu ostatnich 5 lat liczba użytkowników tych usług podwoiła się (z 4,86 mln do 10,12 mln) w obu modelach – subskrypcyjnym i transakcyjnym. Na początku 2019 r. z serwisów VoD korzystało 72% gospodarstw domowych z dostępem do Internetu (publikacja KRRiT pt. „Europejski i krajowy rynek audiowizualnych usług na żądanie (VoD). Modele biznesu i przychodów”). Zakładając roczny poziom skarg na 5%, oznacza to 500 tys. usług do skontrolowania rocznie.
- w MFiPR, który ma wykonywać zadania w zakresie zaprojektowania i prowadzenia działań w ramach strategii edukacyjnej oraz informacyjno-promocyjnej związanej z implementacją dyrektywy 2019/882 i stosowaniem przepisów ustawy implementującej tę dyrektywę oraz monitorowania stosowania przepisów ustawy – co najmniej 3 pracowników; 1 pracownik ze znajomością prawa, który w szczególności odpowiada za przygotowanie inicjatyw ustawodawczych przez MFiPR, opiniuje projekty aktów prawnych i programów dotyczących dostępności produktów i usług; 1 pracownik ds. promocji i informacji: prowadzi działania informacyjno-promocyjne dotyczące dostępności produktów i usług; inicjuje i organizuje badania naukowe w zakresie dostępności produktów i usług; inicjuje i organizuje działania na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie dostępności produktów i usług; promuje współpracę w zakresie dostępności produktów i usług, 1 pracownik ds. sprawozdawczości i monitoringu (współpracy z organami nadzoru rynku): współpracuje z Prezesem Zarządu PFRON przy sporządzaniu sprawozdania, współpracuje z Prezesem Zarządu PFRON, organami nadzoru rynku, organami celnymi, Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych i innymi podmiotami na rzecz zwiększania dostępności produktów i usług.

Finansowanie szkoleń dla organów nadzoru rynku planowane jest w ramach wsparcia z funduszy europejskich w perspektywie budżetowej 2021–2027. Współfinansowanie krajowe będzie wynosić ok. 20%. Kwota alokacji i jej rozbiecie na poszczególne lata zostaną przedstawione po ustaleniach z Komisją Europejską. Przewiduje się możliwość pokrycia wydatków z tego samego źródła na narzędzia, w tym elektroniczne, niezbędne do wykonywania zadań nadzoru rynku (w tym zakresie kwota alokacji nie jest jeszcze znana).

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)

W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	<p>Zgodnie z analizą zleconą przez MFiPR spodziewany jest wzrost liczby klientów w wyniku poprawy dostępności produktów i usług oraz wzrost korzyści finansowych (np. wzrost obrotów, marży zysku, zwiększenie udziału w rynku itp.). Szkolenie personelu w zakresie obowiązujących wymogów dotyczących dostępności i umiejętności ich stosowania będzie znaczącym czynnikiem działalności przedsiębiorstw. Możliwy jest wzrost poziomu zatrudnienia w przedsiębiorstwach w związku z koniecznością ich przygotowania się do nowych obowiązków wynikających z ustawy. Koszty regulacji wpłyną szczególnie na następujące branże: handel elektroniczny (wymogi dyrektywy mają zastosowanie do internetowej sprzedaży wszelkich produktów lub usług, nie tylko tych objętych zakresem przedmiotowym dyrektywy), produkcja systemów sprzętu komputerowego wraz z systemami operacyjnymi do nich (np. komputery osobiste, komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety, bez specjalistycznych komputerów wbudowanych w produkty elektroniki użytkowej), świadczenie wybranych usług bankowości detalicznej (w tym dostępność metod identyfikacji, podpisu elektronicznego i usług płatniczych, ponieważ są to elementy niezbędne do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej).</p> <p>Na podstawie wyników badania opinii przedsiębiorców w analizie zleconej przez MFiPR pt. „Analiza wpływu transpozycji Dyrektywy nr 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw (wyniki analizy MFIPR otrzymało w kwietniu 2021 r. stąd respondenci odnosili się do potencjalnego wpływu dyrektywy a nie ustawy) najwięcej korzyści z wdrożenia dyrektywy powinni odnieść: sektor handlu elektronicznego, dostawcy stron internetowych oraz twórcy aplikacji mobilnych. Przedstawiciele wszystkich głównych branż uważają, iż w największym stopniu dodatkowe koszty zostaną poniesione na szkolenie personelu.</p> <p>Branża systemów sprzętu komputerowego wraz z systemami operacyjnymi do nich spodziewa się największych korzyści finansowych oraz wykazuje największy optymizm związany ze wzrostem liczby klientów i wzrostem przychodów. Firmy związane ze sprzętem komputerowym zgadzały się ze stwierdzeniem, że nowa dyrektywa 2019/882 utrudni funkcjonowanie ich firm, ale jednocześnie dostrzegali, że będzie miała pozytywny wpływ na funkcjonowanie gospodarki.</p> <p>Branża handlu elektronicznego w niewielkim stopniu w porównaniu do pozostałych branż widzi potencjalny wpływ dyrektywy 2019/882 na powstawanie nowych kosztów.</p> <p>Branża usług bankowości detalicznej w mniejszym stopniu do pozostałych branż widzi potencjalny wpływ dyrektywy na powstawanie nowych kosztów. Ta branża dodatkowo uwzględniła w grupie najważniejszych dodatkowych kosztów koszty marketingowe. Przedstawiciele tej branży w najmniejszym stopniu dostrzegali zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na ich działalność kwestii związanych z dyrektywą 2019/882.</p> <p>Przedsiębiorcy, którzy prowadzili działalność usługową dostrzegali korzyści wynikające z dostosowania swojej oferty do przepisów dyrektywy 2019/882, zaś najmniej potencjalne korzyści dostrzegali importerzy. Może to wynikać z tego, iż w branżach o wysokiej konkurencyjności, których grupą docelową są klienci indywidualni szczególnego znaczenia nabierają wszelkie</p>						

		<p>modyfikacje stwarzające możliwość pokazania wartości dodanej, dostarczanej klientom.</p> <p>Firmy będące upoważnionymi przedstawicielami dostrzegały dodatkowe koszty związane z wdrożeniem dyrektywy 2019/882, takie jak: koszty marketingu i reklamy (w tym także działań marketingowych związanych z handlem transgranicznym), szkoleń personelu oraz zatrudnienia dodatkowego personelu. Producenci stanowili drugą grupę silnie dostrzegającą dodatkowe koszty wdrożenia dyrektywy 2019/882, głównie związane z projektowaniem nowych towarów i usług i ich produkcją. Importerzy to grupa przedsiębiorców najmniej dostrzegająca prawdopodobieństwo dodatkowych kosztów.</p> <p>Największe przedsiębiorstwa w dużym stopniu dostrzegały pozytywne strony implementacji dyrektywy 2019/882.</p> <p>Respondenci z dużych przedsiębiorstw w porównaniu do pozostałych przedsiębiorstw w największym stopniu dostrzegali prawdopodobieństwo pojawienia się dodatkowych kosztów wynikających z wdrożenia dyrektywy 2019/882. Można zauważyć zależność, iż podmioty, które w największym stopniu będą zobowiązane do stosowania ustawy ze względu na wielkość swoich przedsiębiorstw z jednej strony są najbardziej optymistycznie nastawione do potencjalnych korzyści z jej wprowadzenia, z drugiej strony najbardziej dostrzegają skalę potencjalnych kosztów. W aspekcie spodziewanych korzyści zarówno w zakresie wzrostu liczby klientów, jak i przychodów finansowych najbardziej optymistyczni byli respondenci z dużych przedsiębiorstw. Rozbieżności w krajowych wymogach dostępności aktualnie generują wyższe koszty dla wszystkich typów podmiotów gospodarczych</p> <p>Te rozbieżności, dzięki implementacji dyrektywy 2019/882 zostaną wyeliminowane i przyniosą pozytywne skutki dla wszystkich typów podmiotów gospodarczych.</p> <p>Jedną z kluczowych korzyści wynikających dla dostawców produktów i usług związanych z wdrożenia dyrektywy 2019/882 jest transgraniczność: umożliwi to otwarcie nowych rynków konsumentów. Jednak może pojawić się także ryzyko konkurencji ze strony innych organizacji.</p> <p>Za opracowanie rozwiązań umożliwiających dostosowanie produktów i usług do wymogów dostępności będą odpowiedzialni liderzy rynku, którzy zaproponują usługi i produkty dla małych i średnich przedsiębiorstw w celu spełnienia wymogów ustawy. Co istotne największe koszty prac badawczo-rozwojowych, związanych z opracowaniem nowych rozwiązań, będą w głównej mierze poniesione przez duże przedsiębiorstwa.</p> <p>Oczekuje się, że wdrożenie dyrektywy 2019/882 będzie sprzyjało stymulowaniu popytu na nowe usługi i produkty oraz upowszechnieniu zakupów przez Internet. Badani przypuszczają, iż wdrożenie dyrektywy 2019/882 może stanowić impuls do powstawania nowych instytucji. Ważne będzie też pogłębienie się współpracy pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym. Uczestnicy badania przypuszczają, iż dyrektywa 2019/882 może stanowić impuls do powstania nowych produktów i nowych przedsiębiorstw, które będą dedykowane dla klientów indywidualnych oraz dla klientów biznesowych (planujących dostosować swoje biznesy do nowych przepisów). Można też się spodziewać, iż pojawią się certyfikaty dla produktów, usług, przedsiębiorstw świadczące o stosowaniu dobrych praktyk w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p>
	<p>sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw</p>	<p>Zgodnie z analizą zleconą przez MFiPR, spodziewany jest wzrost liczby klientów w wyniku poprawy dostępności produktów i usług oraz wzrost korzyści finansowych (np. wzrost obrotów, marży zysku, zwiększenie udziału w rynku itp.). Szkolenie personelu w zakresie obowiązujących wymogów dotyczących dostępności i umiejętności ich stosowania będzie</p>

znaczącym czynnikiem działalności przedsiębiorstw. Możliwy jest wzrost poziomu zatrudnienia w przedsiębiorstwach w związku z koniecznością ich przygotowania się do nowych obowiązków wynikających z ustawy. Koszty regulacji wpłyną szczególnie na następujące branże: handel elektroniczny (wymogi dyrektywy mają zastosowanie do internetowej sprzedaży wszelkich produktów lub usług, nie tylko tych objętych zakresem przedmiotowym dyrektywy 2019/882), produkcja systemów sprzętu komputerowego wraz z systemami operacyjnymi do nich (np. komputery osobiste, komputery stacjonarne, laptopy, smartfony i tablety, bez specjalistycznych komputerów wbudowanych w produkty elektroniki użytkowej), świadczenie wybranych usług bankowości detalicznej (w tym dostępność metod identyfikacji, podpisu elektronicznego i usług płatniczych, ponieważ są to elementy niezbędne do zawarcia transakcji w bankowości detalicznej).

Na podstawie wyników badania opinii przedsiębiorców w analizie zleconej przez MFIPR, najczęściej korzyści z wdrożenia dyrektywy 2019/882 powinni odnieść: sektor handlu elektronicznego, dostawcy stron internetowych oraz twórcy aplikacji mobilnych. Przedstawiciele wszystkich głównych branż uważają, iż w największym stopniu dodatkowe koszty zostaną poniesione na szkolenie personelu.

Branża systemów sprzętu komputerowego wraz z systemami operacyjnymi do nich oczekuje największych korzyści finansowych oraz wykazuje największy optymizm związany ze wzrostem liczby klientów i wzrostem przychodów. Firmy związane ze sprzętem komputerowym zgadzały się ze stwierdzeniem, że nowa ustawa utrudni funkcjonowanie ich firm, ale jednocześnie dostrzegali, że będzie miała pozytywny wpływ na funkcjonowanie gospodarki.

Branża handlu elektronicznego w niewielkim stopniu w porównaniu do pozostałych branż widzi potencjalny wpływ ustawy na powstawanie nowych kosztów.

Branża usług bankowości detalicznej w mniejszym stopniu do pozostałych branż widzi potencjalny wpływ dyrektywy 2019/882 na powstawanie nowych kosztów. Ta branża dodatkowo uwzględniła w grupie najważniejszych dodatkowych kosztów koszty marketingowe. Przedstawiciele tej branży w najmniejszym stopniu dostrzegali zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na ich działalność kwestii związanych z dyrektywą 2019/882. Przedsiębiorcy, którzy prowadzili działalność usługową dostrzegali korzyści wynikające z dostosowania swojej oferty do przepisów dyrektywy, zaś najmniej potencjalne korzyści dostrzegali importerzy. Może to wynikać z tego, iż w branżach o wysokiej konkurencyjności, których grupą docelową są klienci indywidualni, szczególnego znaczenia nabierają wszelkie modyfikacje stwarzające możliwość pokazania wartości dodanej dostarczanej klientom.

Firmy będące upoważnionymi przedstawicielami dostrzegały dodatkowe koszty związane z wdrożeniem dyrektywy, takie jak: koszty marketingu i reklamy (w tym także działań marketingowych związanych z handlem transgranicznym), szkoleń personelu oraz zatrudnienia dodatkowego personelu. Producenci stanowili drugą grupę silnie dostrzegającą dodatkowe koszty wdrożenia dyrektywy 2019/882, głównie związane z projektowaniem nowych towarów i usług i ich produkcją. Importerzy to grupa przedsiębiorców najmniej dostrzegająca prawdopodobieństwo dodatkowych kosztów.

Mikro i mali przedsiębiorcy w małym stopniu dostrzegali pozytywne strony implementacji dyrektywy 2019/882. Mikroprzedsiębiorcy w najmniejszym stopniu dostrzegali prawdopodobieństwo pojawienia się dodatkowych kosztów wynikających z wdrożenia dyrektywy. Można zauważyć zależność, iż podmioty, które w największym stopniu będą zobowiązane do stosowania dyrektywy ze względu na wielkość swoich przedsiębiorstw z jednej strony są

najbardziej optymistycznie nastawione do potencjalnych korzyści z jej wdrożenia, z drugiej strony najbardziej dostrzegają skalę potencjalnych kosztów. Można też zauważyć, iż mikroprzedsiębiorcy (dostawcy usług), którzy nie będą musieli stosować dyrektywy 2019/882 najmniej dostrzegają zarówno korzyści, jaki i potencjalne koszty.

W aspekcie spodziewanych korzyści zarówno w zakresie wzrostu liczby klientów, jak i przyływów finansowych najmniej optymistyczni byli mikroprzedsiębiorcy. Wskaźnik optymizmu będący pochodną oczekiwanych wzrostów i wcześniejszych doświadczeń respondentów uzyskał największą wartość w przypadku mikroprzedsiębiorców.

Rozbieżności w krajowych wymogach dostępności aktualnie generują wyższe koszty dla wszystkich typów podmiotów gospodarczych, ale dla mikroprzedsiębiorstw i MŚP stanowią one relatywnie wyższe koszty niż dla dużych podmiotów gospodarczych. MŚP będzie dysponować mniejszymi zasobami w celu uzyskania wiedzy specjalistycznej w zakresie obowiązujących przepisów lub norm technicznych niż duży podmiot gospodarczy, a także będzie mniej przygotowane do przeprowadzania testów i przeprowadzania kontroli oraz analizy ryzyka w zakresie swoich towarów i usług. Te rozbieżności, dzięki implementacji dyrektywy 2019/882 zostaną wyeliminowane i przyniosą pozytywne skutki dla wszystkich typów podmiotów gospodarczych.

Należy podkreślić, że obowiązywanie wspólnych, jasnych zasad w UE ułatwi MŚP wejście na nowe rynki w innych państwach członkowskich bez konieczności dostosowania zgodności ich produktów i przeznaczania dodatkowych środków finansowych na porady techniczne i prawne.

Jedną z kluczowych korzyści wynikających z dyrektywy 2019/882 dla dostawców produktów i usług związanych z wdrożeniem regulacji jest transgraniczność: umożliwi to otwarcie nowych rynków konsumentów. Jednak może pojawić się także ryzyko konkurencji ze strony innych organizacji.

Za opracowanie rozwiązań umożliwiających dostosowanie produktów i usług do wymogów dostępności będą odpowiedzialni liderzy rynku, którzy zaproponują usługi i produkty dla małych i średnich przedsiębiorstw w celu spełnienia wymogów ustawy. Co istotne największe koszty prac badawczo-rozwojowych, związanych z opracowaniem nowych rozwiązań, będą w głównej mierze poniesione przez duże przedsiębiorstwa.

Małe przedsiębiorstwa mogą okazać się bardzo innowacyjne w zakresie opracowywania dostępnej oferty dla osób ze szczególnymi potrzebami. Mogą też powstać nowe podmioty które będą się specjalizować w rozwiązaniach oferowanych dla innych klientów biznesowych pozwalających na uzyskanie zgodności z dyrektywą.

Oczekuje się, że wdrożenie dyrektywy 2019/882 będzie sprzyjało stymulowaniu popytu na nowe usługi i produkty oraz upowszechnieniu się zakupów przez Internet. Badani przypuszczają, iż wdrożenie dyrektywy może stanowić impuls do powstawania nowych instytucji. Ważne będzie też pogłębienie się współpracy pomiędzy sektorem prywatnym i publicznym. Uczestnicy badania przypuszczają, iż dyrektywa może stanowić impuls do powstania nowych produktów i nowych przedsiębiorstw, które będą dedykowana zarówno dla klientów indywidualnych oraz dla klientów biznesowych (planujących dostosować swoje biznesy do nowych przepisów). Można też się spodziewać, iż pojawią się certyfikaty dla produktów, usług, przedsiębiorstw świadczące o stosowaniu dobrych praktyk w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Analiza potwierdziła, że wdrożenie dyrektywy 2019/882 będzie pozytywnie bezpośrednio i pośrednio wpływać na rynek pracy oraz na rozwój konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorczości, w tym spowoduje rozwój

		i funkcjonowanie przedsiębiorstw, z uwzględnieniem sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Przewiduje się, że ceny produktów i usług objętych wymogami dostępności nie wzrosną albo wzrosną tylko nieznacznie.
	osoby niepełnosprawne i osoby starsze	Projekt wpłynie pozytywnie na sytuację osób niepełnosprawnych i starszych. Wpływ ten został wskazany w poszczególnych fragmentach OSR.
Niemierzalne	(dodaj/usuń)	
	(dodaj/usuń)	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Obliczenia kosztów zostały wykonane na podstawie następujących danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zawartych w analizie przygotowanej na zlecenie MFiPR pt. „Analiza wpływu transpozycji Dyrektywy nr 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw (wyniki analizy otrzymanej w kwietniu 2021 r.), - danych własnych MFiPR pozyskanych od interesariuszy w toku pre-konsultacji oraz - analizy danych zastanych w procesie przygotowywania projektu ustawy. <p>Z uwagi na zaplanowanie wsparcia z funduszy europejskich w perspektywie 2021–2027 na działania szkoleniowo-doradcze dla przedsiębiorstw związane z wdrożeniem wymogów wynikających z projektowanej ustawy, koszty zostaną pomniejszone o koszty szkoleń i doradztwa z zakresu wymogów, zgodnie z przepisami ustawy.</p> <p>Przedsiębiorstwa – w szczególności MŚP – skorzystają na eliminacji barier dzięki stworzeniu jednego zestawu wymogów dla dostępności produktów i usług. Obecnie na rynku istnieją bariery tworzone przez rozdrobniony rynek poddany różnym regulacjom lub niepoddany żadnym standardom w zakresie dostępności produktów i usług.</p> <p>MFiPR (na podstawie zleconej analizy oraz danych własnych) identyfikuje następujące 2 kategorie możliwych kosztów dla sektora MŚP i dla dużych firm:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jednorazowe koszty organizacyjne, w tym dostosowania strony internetowej, szkolenia personelu i nabywania kompetencji w zakresie dostępności, aktualizacji lub zakupu nowego oprogramowania, wypracowania standardów wewnętrznych, opracowania nowych procesów w celu uwzględnienia kwestii dostępności w rozwoju produktu albo w świadczeniu usługi, zatrudnienia dodatkowego personelu dysponującego wiedzą fachową w zakresie dostępności, koszt zapoznania się z przepisami w zakresie dostępności; 2) bieżące koszty produkcji i rozwoju, w tym audytu dostępności/przeprowadzenia oceny zgodności z wymogami dostępności, utrzymanie strony internetowej, testowania produktu lub usługi pod względem dostępności, projektowania funkcji i właściwości decydujących o dostępności produktu albo usługi (przewiduje się, że może to być zwiększenie dotychczasowych kosztów projektowania o ok. 30%), zwiększone koszty ponoszone w procesach wytwórczych, koszt opracowania dokumentacji. <p>Przykładowe koszty dla branży handlu elektronicznego będą związane przede wszystkim z przeprowadzeniem audytu dostępności istniejącej strony internetowej oraz jej dostosowaniem do standardu WCAG, zgodnie z wynikami przeprowadzonego audytu lub utworzeniem nowej strony internetowej.</p> <p>Jeśli chodzi o koszty przeprowadzania audytu, to w dużej mierze zależy on od zastosowanej metody. Niektóre firmy przeprowadzają audyt jedynie przy pomocy listy kontrolnej WCAG (<i>Web Content Accessibility Guidelines</i>), inne opisując problemy dostępnościowe. Inna metoda polega na badaniu eksperckim oraz testach z użytkownikami z niepełnosprawnością. Cena całego audytu zależy od ilości przebadanych stron. Cena badania jednej prostej podstrony to koszt 900 zł netto. Cena podstrony z dużą ilością funkcjonalności to koszt 1800 zł netto. Uśredniając koszt badania średniej wielkości strony internetowej (10-15 stron do badania) to koszty między 9 a 13 tys. zł w przypadku prostego serwisu i między 18 a 27 tys. zł w przypadku</p>	

	<p>strony z dużą liczbą funkcjonalności (kalkulatory, suwaki, ankiety, głosowania, wykresy itd). Koszty strony internetowej są trudne do oszacowania, bo zależą od wielkości strony, jej skomplikowania, zastosowanego modelu programistycznego dla wsparcia tworzenia aplikacji. Czasami może okazać się nieopłacalne dostosowanie istniejącej strony i wówczas należy taką stronę stworzyć od nowa. Jedną z metod wyceny jest oszacowanie kwoty za osobę dzień pracy programisty lub zespołu programistów. Innym sposobem jest oszacowanie liczby godzin pracy programisty lub zespołu programistów (średni koszt roboczogodziny wynosi 250-350 zł netto)².</p> <p>Ponadto, branża handlu elektronicznego poniesie jednorazowe koszty: szkolenia personelu i nabywania kompetencji w zakresie dostępności, aktualizacji lub zakupu nowego oprogramowania, wypracowania standardów wewnętrznych, opracowania nowych procesów w świadczeniu usługi, zatrudnienia dodatkowego personelu dysponującego wiedzą fachową w zakresie dostępności, koszt zapoznania się z przepisami w zakresie dostępności oraz bieżące koszty rozwoju, takie jak przeprowadzenie oceny zgodności z wymogami, utrzymanie strony internetowej, testowania usługi pod względem dostępności, projektowania funkcji i właściwości decydujących o dostępności usługi (przewiduje się, że może to być zwiększenie dotychczasowych kosztów projektowania o ok. 30%), koszt opracowania dokumentacji.</p> <p>Wdrożenie nowych, dostępnych rozwiązań wiązać się będzie z dodatkowymi kosztami, mogą one być jednak ograniczane przez implementację dostępności od początku procesów projektowych i produkcyjnych.</p> <p>Zastosowanie powiązane z dostępnością uniwersalnego projektowania jest dużo tańsze niż późniejsze dostosowanie do wymogów dostępności. Przykładowo, dostępny biletomat czy bankomat nie powinien stanowić dodatkowego kosztu dla przedsiębiorców, jeśli urządzenia te będą projektowane i produkowane z myślą o dostępności dla wszystkich, przy zastosowaniu projektowania uniwersalnego.</p>
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz

Obciążenia regulacyjne dla przedsiębiorstw:

Projekt ustawy nakłada obowiązek spełnienia wymogów dostępności dla produktów i usług. Wymogi transponowanej dyrektywy 2019/882 określone są na poziomie funkcjonalnym, tzn. ustalone zasady są ogólne – opierają się na koncepcji uniwersalnego projektowania (projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania) oraz czterech zasadach dostępności zaczerpniętych ze standardu WCAG (*Web Content Accessibility Guidelines*). Przepisy nie określają szczegółów technicznych, co wymaga od podmiotów gospodarczych poszukiwania adekwatnych rozwiązań technologicznych przy wykorzystaniu powszechnie dostępnych standardów bądź projektowaniu innowacyjnych rozwiązań. Podejście ogólne, funkcjonalne, jest zatem z jednej strony wyzwaniem dla przedsiębiorstw, z drugiej strony – może stać się motorem innowacyjności i stanowić o przewadze konkurencyjnej firmy.

Poza grupą obowiązków związanych z zapewnieniem faktycznej dostępności oferowanych produktów i usług, druga grupa obowiązków ma charakter formalny. Obowiązki formalne polegają przede wszystkim na konieczności stosowania

² Informacje o kosztach pochodzą od Fundacji Widzialni

szczegółowych przepisów z obszaru nadzoru rynku, w tym przepisów dotyczących oznakowania CE i deklaracji zgodności. Oznakowanie CE jest kluczowym wskaźnikiem zgodności produktu z prawodawstwem UE i umożliwia swobodny przepływ towarów na rynku europejskim. Wymogi dostępności wynikające z dyrektywy 2019/882 zostały podporządkowane – z kilkoma odstępstwami – ogólnym przepisom UE w tym zakresie. Umieszczając znak CE na wyrobie producent oświadcza na własną odpowiedzialność, że produkt ten spełnia wszystkie wymogi prawne, aby to oznakowanie uzyskać, a tym samym, że może on być przedmiotem obrotu w UE.

Należy przy tym zauważyć, że projekt ustawy przewiduje możliwość łagodzenia obowiązków, tak aby nie obciążać nieproporcjonalnie przedsiębiorców. Wymogi dostępności określone w ustawie mają zastosowanie wyłącznie w zakresie, w jakim zapewnienie zgodności z nimi:

- 1) nie wymaga wprowadzenia zmiany produktu albo usługi powodującej istotną zmianę podstawowych właściwości takiego produktu albo takiej usługi (zasadnicza zmiana produktu albo usługi);
- 2) nie stanowi dla podmiotu gospodarczego nieproporcjonalnego obciążenia.

Ustawa określa sposób dokonania tej oceny.

Przepisów ustawy, według jej projektu, nie stosuje się do usług świadczonych przez mikroprzedsiębiorców. W Polsce usługodawcy-mikroprzedsiębiorcy stanowią większość podmiotów gospodarczych działających m.in. w sektorze handlu elektronicznego.

W projekcie ustawy mikroprzedsiębiorstwo dokonujące obrotu produktami jest zwolnione z niektórych obowiązków administracyjnych, np. jest zwolnione z obowiązku dokumentowania oceny czy zapewnienia zgodności z wymogami dostępności jeżeli wymaga to wprowadzenia zasadniczej zmiany produktu lub usługi lub stanowi dla niego nieproporcjonalne obciążenie.

Wymogi dotyczące dostępności środowiska zbudowanego nie są obligatoryjne w ramach implementacji dyrektywy 2019/882. Kwestia ta była dyskutowana ze wszystkimi uczestnikami pre-konsultacji w celu zebrania opinii oraz informacji na temat uwarunkowań dotyczących przestrzeni wykorzystywanych do świadczenia usług objętych dyrektywą 2019/882, w wyniku których MFiPR zdecydował o niewprowadzaniu tego wymogu. Usługodawca ma jedynie obowiązek dokonania oceny dostępności pomieszczeń oraz budynków użyteczności publicznej, w których są świadczone jego usługi, i udostępnić na swojej stronie internetowej i w ofercie świadczonych usług informację o ich dostępności. Mikroprzedsiębiorstwa wyłączone są również z tego obowiązku.

Ponadto, w przepisach przejściowych i dostosowujących MFiPR zawarł szereg korzystnych dla przedsiębiorców uregulowań: usługodawca może do dnia 28 czerwca 2030 r. świadczyć usługi przy wykorzystaniu produktów, które zgodnie z prawem wykorzystywał w celu świadczenia usług tego samego rodzaju przed tym dniem. Terminale samoobsługowe wykorzystywane zgodnie z prawem przez usługodawców w związku ze świadczeniem usług przed dniem 28 czerwca 2025 r. mogą nadal być stosowane do świadczenia usług tego samego rodzaju, aż do upływu okresu ich ekonomicznej użyteczności, jednak nie dłużej niż przez 20 lat od daty rozpoczęcia ich wykorzystywania.

Obciążenia regulacyjne dla organów nadzoru rynku są związane z wykonywaniem zadań dotyczących nadzoru rynku, w tym z systemem skargowym, sprawozdawczością oraz innymi wyszczególnionymi w pkt 6 OSR zadaniami.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja wpłynie pozytywnie na rynek pracy. Wprowadzenie nowych wymogów w zakresie dostępności produktów i usług spowoduje wzrost zapotrzebowania na specjalistów posiadających wiedzę i umiejętności w zakresie wdrażania dostępności. W kolejnych latach po wejściu w życie projektowanej regulacji zjawisko to się zintensyfikuje. Spowoduje to nie tylko wzrost zatrudnienia, ale także zmiany jakościowe na rynku pracy. Do tej pory liczba ekspertów z tego szerokiego obszaru kompetencyjnego, wymagającego posiadania wiedzy i doświadczenia o charakterze interdyscyplinarnym (m.in. z zakresu funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, technologii asystujących, dostępności cyfrowej, dostępności informacyjno-komunikacyjnej, nowoczesnych technologii, uwarunkowań prawnych i standardów dostępności) jest niewystarczająca do zaspokojenia obecnych i przyszłych potrzeb rynku. Przewiduje się dalszą profesjonalizację i powstanie nowych kwalifikacji zawodowych i poszerzenie już istniejących. Do tej pory MFiPR włączyło kwalifikację rynkową „Wdrażanie dostępności w organizacji” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. W dniu 23 kwietnia 2020 r. zostało opublikowane obwieszczenie Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 14 kwietnia 2020 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Wdrażanie dostępności w organizacji” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (M.P. poz. 380). Pojawiają się propozycje szeregu innych kwalifikacji związanych z dostępnością:

- Wykorzystywanie standardu WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) przy tworzeniu i dostosowywaniu stron internetowych;
- Audytywanie dostępności stron internetowych zgodnie ze standardem WCAG (Web Content Accessibility

Guidelines);

- Wykorzystanie standardu WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) przy tworzeniu i dostosowywaniu aplikacji mobilnych;
- Audytywanie dokumentów cyfrowych w oparciu o standard WCAG (Web Content Accessibility Guidelines);
- Organizowanie usług dostosowywania multimediiów do standardu WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) z podstawowymi umiejętnościami ich dostosowania dla osób z indywidualnymi potrzebami;
- Wykorzystywanie standardu WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) w tworzeniu i dostosowywaniu dokumentów cyfrowych;
- Wykorzystywanie standardu WCAG (Web Content Accessibility Guidelines) w redagowaniu stron internetowych;
- Projektowanie i prowadzenie badań dostępności informacji elektronicznej z udziałem użytkowników-testerów z indywidualnymi potrzebami;
- Stosowanie standardów dostępności i dobrych praktyk w procesie organizowania wydarzenia, umożliwiających uczestnictwo osób z indywidualnymi potrzebami.

Warto podkreślić nie tylko rynkowe, ale i społeczne znaczenie przewidywanych zmian. Już obecnie obserwuje się, że na stanowiskach ekspertów/trenerów/audytorów do spraw dostępności angażowane są osoby ze szczególnymi potrzebami jako osoby o największym i najbardziej wiarygodnym doświadczeniu w tym obszarze. Jednocześnie osoby z niepełnosprawnościami należą do grupy od zawsze wykluczanej na rynku pracy. W IV kwartale 2020 r. współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym wyniósł 30,3%, a wskaźnik zatrudnienia w tej grupie – 28,7% [za BAEL GUS]. Zwiększone zapotrzebowanie na specjalistów w zakresie dostępności stworzy realne możliwości na zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami na tych stanowiskach na otwartym rynku pracy w wielu branżach.

Ponadto, zwiększenie dostępności wybranych produktów i usług wpłynie pozytywnie na wiele obszarów funkcjonowania konsumentów, które warunkują ich niezakończoną aktywność zawodową – m.in. obsługa sprzętu komputerowego w ramach obowiązków w pracy, informacja na temat transportu, korzystanie z instrumentów finansowych. Lepsze dostosowanie funkcji produktów i usług do możliwości i oczekiwań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, będzie miało efekt wspierający i zachęcający – zwłaszcza w obszarze aktywności zawodowej. Nowe regulacje pomogą także pracodawcom w dostosowaniu i wprowadzaniu nowych rozwiązań w organizacji stanowisk pracy dla osób ze szczególnymi potrzebami, co zniesie część barier organizacyjnych i mentalnych, które zniechęcają obecnie do zatrudniania osób z tej grupy.

W obliczu zmian sposobu wykonywania codziennych czynności, także obowiązków zawodowych, spowodowanych przez sytuację zagrożenia epidemiologicznego w 2020 r., które wymagają użycia zdalnych sposobów komunikowania, ujawniły się bariery wynikające z braku dostępności urządzeń i usług pozwalających na m.in. telepracę, otrzymywanie informacji istotnych dla ochrony zdrowia obywateli. Zwiększenie dostępności wskazanych w projekcie ustawy produktów i usług będzie miało decydujące znaczenie dla utrzymania i podejmowania zatrudnienia osób ze szczególnymi potrzebami. Obecnie zauważa się w Polsce sytuacje wykluczające określone grupy z aktywności np. osoby z dysfunkcją wzroku i słuchu. Osoby z tych grup porzucają pracę lub rozważają odejście z pracy w wyniku barier ICT w życiu zawodowym.

Ustawa może stanowić impuls do powstawania nowych instytucji, które będą wspierały wdrażanie wymogów dostępności. Zwiększy się zapotrzebowanie na specjalistów do spraw dostępności, potrzebne będą szkolenia oraz dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów dostępności wskazanych produktów i usług. Może także powstać nowy zawód (na wzór koordynatora do spraw dostępności w jednostkach sektora finansów publicznych), w związku z zapotrzebowaniem na takiego koordynatora także w sektorze prywatnym.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☒ informatyzacja
☒ sytuacja i rozwój regionalny	☒ mienie państwowe	☒ zdrowie
☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ inne:	

Omówienie wpływu	<p>W obszarze sytuacji i rozwoju regionalnego projektowana ustawa wpłynie na podniesienie poziomu jakości funkcjonowania i usług podmiotów prywatnych i publicznych będących producentami i usługodawcami objętymi regulacją, a przez to na wzrost ich konkurencyjności na rynku.</p> <p>W obszarze informatyzacji wpływ projektowanej ustawy będzie odnosił się do dostosowania wyposażenia i możliwości skorzystania z treści publikowanych w dowolnej formie i formacie.</p> <p>W obszarze zdrowia ustawa wpłynie na sytuację grupy osób z niepełnosprawnościami, która</p>
------------------	--

będzie miała ułatwiony dostęp do produktów i usług objętych zakresem ustawy.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wdrożenie przepisów dyrektywy do polskiego porządku prawnego powinno nastąpić do 28 czerwca 2022 r., natomiast ustawa wejdzie w życie 28 czerwca 2025 r.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Projektowana ustawa zawiera rozwiązania zapewniające stały monitoring, w tym również zapewnienie przekazywania i koordynacji informacji sprawozdawczej w zakresie realizowania działań wpisujących się w zapewnianie dostępności produktów i usług. Organ monitorujący funkcjonowanie systemu nadzoru rynku w zakresie zapewniania spełniania wymogów dostępności produktów i usług określonych w niniejszej ustawie:

- 1) sprawuje nadzór nad stosowaniem przepisów ustawy przez organy nadzoru rynku;
- 2) współpracuje z organami nadzoru rynku oraz organami celnymi;
- 3) podaje do publicznej wiadomości i przekazuje Komisji Europejskiej informacje o organach nadzoru rynku i ich kompetencjach;
- 4) sporządza okresowe plany i sprawozdania dotyczące funkcjonowania systemu kontroli produktów i usług oraz publikuje i przekazuje je Komisji Europejskiej, państwom członkowskim Unii Europejskiej i państwom członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronom umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Sprawozdanie i przegląd

Zgodnie z dyrektywą 2019/882 do dnia 28 czerwca 2030 r., a następnie co pięć lat, Komisja Europejska przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie ze stosowania dyrektywy. Sprawozdania te dotyczą między innymi – w świetle rozwoju sytuacji społecznej, gospodarczej i technologicznej – zmian w dostępności produktów i usług, ewentualnych blokad technologicznych lub barier dla innowacji oraz skutków dyrektywy 2019/882 dla podmiotów gospodarczych i dla osób z niepełnosprawnościami. Sprawozdania zawierają również ocenę tego, czy stosowanie art. 4 ust. 4 dyrektywy 2019/882 przyczyniło się do zbliżenia rozbieżnych wymogów dostępności środowiska zbudowanego odnośnie do usług przewozów pasażerskich, usług bankowości detalicznej oraz centrów obsługi klienta w sklepach dostawców usług łączności elektronicznej, w miarę możliwości, aby umożliwić ich stopniowe dostosowywanie do wymogów dostępności określonych w załączniku III dyrektywy.

W sprawozdaniach ocenia się także, czy stosowanie dyrektywy, w szczególności jej przepisów o charakterze dobrowolnym, przyczyniło się do zbliżenia wymogów dostępności środowiska zbudowanego stanowiącego roboty budowlane objęte zakresem stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/23/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 1, z późn. zm.), dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65, z późn. zm.) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243, z późn. zm.).

Sprawozdanie obejmują również skutki, jakie dla funkcjonowania rynku wewnętrznego mają stosowanie art. 14 dyrektywy 2019/882, w tym – w stosownych przypadkach – na podstawie informacji otrzymanych zgodnie z art. 14 ust. 8, oraz wyłączenie mikroprzedsiębiorstw. Z myślą o ewentualnym przeglądzie efektów dyrektywy 2019/882 w sprawozdaniu stwierdzone zostanie, czy dyrektywa osiągnęła swoje cele i czy wskazane byłoby objęcie zakresem jej stosowania nowych produktów i usług lub wykluczenie z niego niektórych produktów lub usług; określone zostaną także, w miarę możliwości, dziedziny, w których należy zmniejszyć obciążenia.

Państwa członkowskie przekazują Komisji Europejskiej w odpowiednim terminie wszystkie informacje, które są dla niej niezbędne do sporządzenia takich sprawozdań.

Sprawozdania Komisji uwzględniają opinie zainteresowanych podmiotów gospodarczych i odpowiednich organizacji pozarządowych, w tym organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami.

Komisja Europejska, w razie potrzeby, proponuje odpowiednie środki, które mogą obejmować środki ustawodawcze.

Pozyskane w ten sposób informacje będą stanowić bieżące źródło wiedzy w zakresie postępu w realizacji przepisów projektowanej ustawy.

Pierwsza ocena skutów regulacji, zawartych w ustawie przeprowadzona będzie w 2030 r.

W przypadku zaistnienia potrzeby pogłębienia oceny realizacji stricte przepisów samej projektowanej ustawy, zostanie zlecone oddzielenie badanie ewaluacyjne w terminie, który pozwoli na ocenę faktycznych rezultatów jej oddziaływania.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)